

Robert Syrwid

Starostowie i wicestarostowie Okręgu Mazurskiego w charakterystykach naczelnika Wydziału Inspekcji Starostw Urzędu Pełnomocnika Rządu RP Zygmunta Walewicza z 16 października 1945 roku

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 801-826

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Robert Syrwid

STAROSTOWIE I WICESTAROSTOWIE
OKRĘGU MAZURSKIEGO W CHARAKTERYSTYKACH
NACZELNIKA WYDZIAŁU INSPEKЦИИ STAROSTW
URZĘDU PEŁNOMOCNIKA RZĄDU RP
ZYGMUNTA WALEWICZA
Z 16 PAŹDZIERNIKA 1945 ROKU

Tworzenie struktur polskiej administracji państwowej na terenie południowej części Prus Wschodnich zostało zainicjowane jeszcze w trakcie działań wojennych przez ówczesnego wojewodę białostockiego dr. Jerzego Sztachelskiego¹. Działając w oparciu o treść tymczasowego porozumienia granicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego i rządu ZSRR z 26 lipca 1944 r., powołał 3 lutego 1945 r. w Białymstoku Biuro Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP na Prusy Wschodnie, kierowane przez Henryka Olejniczaka. Jednym z podstawowych zadań Biura było skompletowanie i wysłanie ekip starościńskich do przejęcia i zorganizowania władz administracyjnych w powiatach, które miały zostać włączone w granice państwa polskiego po zakończeniu II wojny światowej. Już 26 lutego 1945 r. na posiedzeniu Rady Ministrów Rządu Tymczasowego RP została zatwierdzona obsada pełnomocników przy radzieckich dowództwach frontów, z zadaniem koordynacji współpracy pomiędzy wojskowymi komendanturami wojennymi i polską administracją cywilną w tzw. pasie przyfrontowym². Pełno-

¹ Jerzy Sztachelski (ur. 17 I 1911 r. w Pułtusku – zm. 17 XII 1975 r. w Warszawie), dr medycyny, kpt. Wojska Polskiego. W czasie wojny lekarz w Armii Czerwonej (1941–1943), oficer polskich sił zbrojnych w ZSRR (1943–1944) oraz sekretarz generalny Zarządu Głównego Związku Patriotów Polskich (luty – marzec 1944); członek Polskiej Partii Robotniczej (od 1945 r.) i Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (od 15 XII 1948 r.); 28 VII 1944 r. mianowany pełnomocnikiem PKWN na województwo białostockie; przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku (26 VIII – 21 X 1944) i wojewoda białostocki (4 I – 28 III 1945). Od 14 do 28 III 1945 r. pełnomocnik Rządu Tymczasowego RP na Okręg Mazurski. Minister aprowizacji i handlu (30 III 1945 – 5 II 1947), poseł do Krajowej Rady Narodowej (wrzesień 1944 – luty 1947) i na Sejm Ustawodawczy (1947–1952), zob. T. Mołdawa, *Ludzie władzy 1944–1991. Władze państwowe i polityczne Polski według stanu na dzień 28 II 1991*, Warszawa 1991, s. 430; *Okręg Mazurski w raportach Jakuba Prawina. Wybór dokumentów. 1945 r.* Przygotował do druku T. Baryła, Olsztyn 1996, s. 23.

² *Okręg Mazurski*, ss. X–XI, 32; M. Płotek, *Trudne początki. Okręg Mazurski w latach 1945–1946*, Dąbrówno 2011, ss.10–13.

mocnikiem przy dowództwie 2 Frontu Białoruskiego, a więc prowadzącego operacje militarne na obszarze Prus Wschodnich, został ppłk dr Jakub Prawin³.

Status prawny Ziem Północnych i Zachodnich, nazywanych też Ziemiąmi Odzyskanymi, mających po wojnie przypaść Polsce, został przejściowo uregulowany uchwałą Rady Ministrów Rządu Tymczasowego RP z 14 marca 1945 r. o podziale administracyjnym tych terenów na cztery okręgi administracyjne, zarządzane przez pełnomocników. Były to okręgi: I – Śląsk Opolski, II – Śląsk Dolny, III – Pomorze Zachodnie i IV – Prusy Wschodnie⁴.

Pełnomocnikiem IV Okręgu mianowano Jerzego Sztachelskiego. Pierwotnie zakładano utworzenie w Okręgu 27 powiatów o łącznej powierzchni około 27 tys. km². Były to następujące powiaty: bartoszycki, biskupiecki, braniewski, darkiemski, elbląski, etcki, gierdawski, giżycki, gołdapski, iławewski, kętrzyński, kwidzyński, lidzbarski, malborski, morąski, mrągowski, nidzicki, olecki, olsztyński, ostródzki, pasłęcki, piski, suski, świętomiejski, szczycieński, sztumski i węgorzewski⁵.

Białostockie Biuro Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP, w celu usprawnienia akcji tworzenia struktur administracji terenowej w Okręgu, dokonało podziału obszaru objętego zakresem swego działania na trzy obwody, kierowane przez inspektorów: I – zachodni (mjr Mieczysław Borowiecki⁶, mianowany

³ Jakub Prawin (ur. 18 IV 1901 r. w Tarnowie – zm. 7 VII 1957 r. w Warszawie), dr socjologii społecznej, gen. brygady WP, członek Komunistycznej Partii Polski (od 1931 r.) i Wszechnarodowej Partii Komunistycznej (bolszewików) – od 1941 r. W czasie II wojny światowej żołnierz Armii Czerwonej (1941–1943) i zastępca dowódcy I Dywizji Piechoty im. T. Kościuszki do spraw polityczno-oświatowych (lipiec 1943 – wrzesień 1944). Ciężko ranny pod Warszawą we wrześniu 1944 r., po rekonwalescencji został oddelegowany do służby państwowej w resorcie skarbu, a następnie w Ministerstwie Komunikacji (1944–1945). Pełnomocnik Rządu Tymczasowego RP przy dowództwie 2 Frontu Białoruskiego (od 26 II 1945 r.) i dowództwie 3 Frontu Białoruskiego (od 23 III 1945 r.). Od 30 III do 15 XII 1945 r. pełnił funkcję Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP na Okręg Mazurski. Po awansie na stopień gen. brygady, powołany w listopadzie 1945 r. na stanowisko szefa Polskiej Misji Wojskowej przy Sojuszniczej Radzie Kontroli w Berlinie. Od lipca 1950 r. wiceprezes Narodowego Banku Polskiego, por. A. Kunert, *Jakub Prawin*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 28/2, z. 117, Wrocław 1981, ss. 362–363; B. Łukaszewicz, *Polskie Stronnictwo Ludowe na Warmii i Mazurach w latach 1945–1947*, Olsztyn 1991, s. 10; *Okręg Mazurski*, s. 38; *Warmiacy i Mazurzy w PRL. Wybór dokumentów. Rok 1945*. Przygotował do druku T. Baryła, Olsztyn 1994, s. 16.

⁴ Okręgi planowano podzielić na obwody zarządzane przez pełnomocników obwodowych. W praktyce używano powszechnie określenia „województwo” zamiast „pełnomocnik okręgowy” oraz „powiat” i „starosta” zamiast „obwód” i „pełnomocnik obwodowy”, por. T. Marczak, *Granica zachodnia w polskiej polityce zagranicznej w latach 1944–1950*, Acta Universitatis Wratislaviensis, Wrocław 1995, nr 1789, Historia CXXIII, ss. 78–85.

⁵ Podział Okręgu na powiaty został dokonany w oparciu o granice wytyczone w okresie funkcjonowania administracji niemieckiej – E. Kierejczyk, *Województwo olsztyńskie w latach 1945–1949. Kształtowanie się administracji ogólnej, rad narodowych i samorządu terytorialnego*, Olsztyn 1980, ss. 42–43; A. Wakar, *Administracja publiczna*, Rocznik Olsztyński, 1964, t. 6 [druk: Olsztyn 1966], s. 29.

⁶ Mieczysław Borowiecki (ur. 11 VIII 1914 r. w Samborze, pow. lwowski), mjr WP. Decyzją Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP na Prusy Wschodnie w Białymstoku, z 28 III 1945 r., mianowany inspektorem obwodu I zachodniego Okręgu Mazurskiego z siedzibą w Elblągu. 4 VI 1945 r. przeniósł siedzibę inspektoratu z Elbląga do Suszu. Starosta powiatu suskiego od 16 VI do 15 VIII 1945 r. Przejął obowiązki po kpt. Aleksandrze Krawczyku starosie suskim (7 V 1945 – 16 VI 1945), przeniesionym, z nominacją na równorzędne stanowisko do Braniewa – por. APO, Urząd Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski w Olsztynie 1945–1946 (dalej: UP), sygn. 390/56, ss. 1–10; T. Filipkowski, *Dzieje Iławy po 1945 roku*, w: *Iława*, Olsztyn 1999, s. 138, 140, 179; M. Płotek, op. cit., s. 14, 67–68, 79.

28 marca 1945 r.), II – centralny (Zygmunt Walewicz⁷, mianowany od 1 kwietnia 1945 r.) i III – wschodni (ppor. Adam Petolec⁸, mianowany 5 lutego 1945 r.)⁹.

W związku z nominacją Sztachelskiego na stanowisko ministra aprowizacji i handlu, jego miejsce zajął od 30 marca 1945 r. Jakub Prawin. Jako Pełnomocnik Rządu na Okręg Mazurski – takiej nazwy zaczęto bowiem wówczas oficjalnie używać – przybył tego samego dnia do Olsztyna, gdzie ustanowił siedzibę Urzędu Pełnomocnika. Zastępcą Prawina został Jerzy Burski¹⁰. W zaistniałej sytuacji Biuro Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP przekształcono – decyzją wojewody białostockiego – 5 kwietnia 1945 r. w Delegaturę Pełnomocnika

⁷ Zygmunt Walewicz (ur. w 1908 r. w Warszawie), dr, prawnik. Inspektor obwodu II – centralnego (mianowany 1 IV, objął obowiązki 23 IV 1945 r.) i naczelnik wydziału IV inspekcji starostw Urzędu Pełnomocnika Rządu na Okręg Mazurski (mianowany 1 VII, objął obowiązki 17 VII 1945 r.), członek egzekutywy Komitetu Wojewódzkiego PPR (dalej: KW PPR) w Olsztynie (od 21 IV 1945 r.). Urlopowany na sześć miesięcy w związku z podjęciem nauki na kursie w Szkole Konsularno-Dyplomatycznej przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych (od 1 III do 1 IX 1946 r.). Po zakończeniu kursu nie wrócił do Olsztyna i decyzją Biura Personalnego Ministerstwa Ziem Odzyskanych został wydalony ze służby. Pismo wojewody olsztyńskiego do Walewicza z informacją o rozwiązaniu umowy o pracę poprzez wydalenie ze służby z dniem 1 IX 1946 r. zostało wysłane 7 III 1947 r. – Archiwum Zakładowe Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie (dalej: AZ WMUWO), sygn. 796, Teczka personalna Z. Walewicza (materiały niefoliowane); W. Brenda, *Początki działalności Polskiej Partii Robotniczej na Warmii i Mazurach. Dokumenty z lat 1945–1946*, *Rocznik Mazurski*, 2010, t. 14, s. 168; *Okręg Mazurski*, s. 46, 118. Niechętną Walewiczowi charakterystykę przedstawił A. Wakar w artykule wspomnieniowym z 1961 r.: „Zygmunt Walewicz, tytułujący się doktorem, naczelnik Wydziału Inspekcji, stanowił typ, spotykany dość często w środowiskach wielkomijskich Polski międzywojennej, tzw. salonowego komunisty. Potrafił pogodzić w sobie znakomitą biegłość w dziedzinie teorii marksizmu-leninizmu, z zamiłowaniem do luksusu. W innych warunkach mógłby zapewne znaleźć dla siebie odpowiednie miejsce, gdzie jego talenty wykorzystane byłyby godziwie, i w ten sposób przejść wraz ze swą piękną żoną elegancko przez życie. Wówczas czasy były jednak surowe. Walewicz zaplątał się w sieć intryg, które sam namotał, wyjechał z Olsztyna, a potem zniknął z horyzontu” – cyt. za: A. Wakar, *Początki*, Warmia i Mazury, 1961 (I), nr 1, s.2.

⁸ Adam Petolec (ur. 18 VIII 1917 r.), s. Teodora, ppor. WP. 5 II 1945 r. otrzymał nominację Pełnomocnika Rządu RP na Prusy Wschodnie w Białymstoku na stanowisko inspektora III obwodu – wschodniego z siedzibą w Giżycku. Od września 1945 r. przeszedł do służby w organach bezpieczeństwa – był pełniącym obowiązki kierownika (15 IV 1946 – 1 IX 1947) oraz szefem (1 IX 1947 – 15 VI 1948) Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Nidzicy. Aresztowany 6 VIII 1948 r. pod zarzutem gwałtu na autochtonce. Został skazany wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie z 21 IX 1948 r., na rok pozbawienia wolności. Zwolniony z więzienia, przedterminowo, w marcu 1949 r. – *Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. I: 1944–1956, pod red. K. Szwagrzyka, Warszawa 2005, s. 329; B. Łukaszewicz, *Wojskowy Sąd Rejonowy w Olsztynie 1946–1955. Szkice do monografii*, Olsztyn 2000, ss. 95–96; M. Płotek, op. cit., s. 14, 54, 56–58.

⁹ F. Sokołowski, *Z badań nad administracją Okręgu Mazurskiego 1945–1946*, *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* (dalej: KMW), 1974, nr 3, ss. 292–294.

¹⁰ Jerzy Burski (ur. 31 III 1914 r. w Pierławce, pow. działowski – zm. 23 VI 1979 r. w Olsztynie), ps. „Jastrzębiec”, s. Franciszka i Anny z d. Falkus. Wykształcenie średnie, z zawodu nauczyciel, działacz polityczny i społeczny. Zastępca Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski (17 III 1945 – 19 II 1946), poseł do KRN (od 31 XII 1945 r.), prezes Zarządu Wojewódzkiego Stronnictwa Ludowego w Olsztynie (4 XI 1945–3 II 1946) i Zarządu Wojewódzkiego Związku „Samopomocy Chłopskiej” (od 15 II 1946 r.). Wiosną 1946 r. przeszedł do PPR, a w czerwcu wycofał się z czynnego życia politycznego. Więzień okresu stalinowskiego (1948 r.), rehabilitowany w 1956 r. Członek KW PZPR w Olsztynie (1956–1958), por. K. Geldon, *Radni Olsztyńskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej z lat 1945–1950. Materiały biograficzne*, KMW, 2003, nr 3, ss. 323–324; T. Oracki, *Słownik biograficzny Warmii, Mazur i Powiśla XIX i XX wieku (do 1945 r.)*, Warszawa 1983, ss. 70–71; *Okręg Mazurski*, s. 46; *Warmiacy i Mazurzy*, s. 2.

Pełnomocnikiem Generalnym dla Ziem Odzyskanych został mianowany 11 IV 1945 r. płk Edward Ochab (od 7 IV 1945 r. minister administracji publicznej).

Rządu Tymczasowego na Prusy Wschodnie i podporządkowano Prawinowi. Jej działalność została zakończona 20 czerwca 1945 r.¹¹

Przyjęty podział terytorialny nie miał charakteru trwałego. Już 7 lipca 1945 r. uchwałą Rady Ministrów wyłączono z Okręgu Mazurskiego siedem powiatów: ełcki, gołdapski, olecki i wcielono do województwa białostockiego, a elbląski, kwidziński, malborski i sztumski – do województwa gdańskiego¹².

Kolejne zmiany nastąpiły po podpisaniu w Moskwie 16 sierpnia 1945 r. umowy polsko-radzieckiej w sprawie granicy państwowej w Prusach Wschodnich. Wobec samowolnych korektur granicznych na niekorzyść Polski w północnych powiatach Okręgu, dokonanych przez władze radzieckie jesienią 1945 r. bez powołania zapowiadanej dwustronnej komisji delimitacyjnej, doszło do następnej, tym razem wymuszonej, rewizji przyjętej struktury administracyjnej. W jej wyniku ostatecznie nie utworzono powiatu darkiejmskiego, którego okrojoną część włączono 18 kwietnia 1946 r. do powiatu węgorzewskiego. Likwidacji uległ również planowany powiat świętomiejski, a jego niewielkie resztki wcielono w styczniu 1946 r. do powiatu braniewskiego. Powiat gierdawski, z którego po stronie polskiej pozostały jedynie dwie gminy, został zlikwidowany już w listopadzie 1945 r. Utworzona wówczas ekspozytura powiatu gierdawskiego w Skandawie działała do 23 listopada 1946 r., kiedy to gminy zostały wcielone ostatecznie do powiatu kętrzyńskiego. Przesunięcia graniczne doprowadziły także do zredukowania obszarów powiatów iławeckiego i bartoszyckiego¹³.

Pierwsze dwie grupy operacyjne urzędników starościńskich i fachowców różnych specjalności, delegowanych przez instytucje publiczne, urzędy oraz władze bezpieczeństwa i partie polityczne, zostały wysłane 5 lutego 1945 r. z Białegostoku do Giżycka i Kętrzyna. Obu zespołom wobec nieprzychylniej postawy radzieckich komendantur wojennych nie tylko nie udało się przejąć władzy, ale nawet, jak w przypadku grupy skierowanej do powiatu kętrzyńskiego, chociażby dotrzeć do celu podróży. Wielu członków zarówno tych, jak i kilku innych grup pracowniczych, wysłanych w ciągu lutego do południowej części Prus Wschodnich, z uwagi na ciężkie warunki bytowania w strefie przyfrontowej, powróciło w niedługim czasie do Białegostoku.

Wyjazdy ekip administracyjnych wznowiono dopiero w kwietniu, a proces tworzenia urzędów starościńskich na terenie Okręgu, połączony z oficjal-

¹¹ E. Kierejczyk, op. cit., ss. 40–41; T. Marczak, op. cit., s. 82; A. Wakar, op. cit., ss. 28–29.

¹² Uchwała Rady Ministrów Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej z 7 VII 1945 r. w sprawie wyłączenia z okręgów: Pomorze Zachodnie, Mazurskiego (Prusy Wschodnie) i Śląsk Dolny niektórych powiatów i przyznania na terenie tychże powiatów wojewodom: gdańskiemu, białostockiemu, pomorskiemu i poznańskiemu uprawnień pełnomocników okręgowych Rządu RP, *Monitor Polski* (dalej: MP), 1945, nr 29, poz. 77.

¹³ Por. E. Korc, *Zmiany administracyjno-terytorialne na obszarze byłych Prus Wschodnich ze szczególnym uwzględnieniem województwa olsztyńskiego*, KMW, 1997, nr 1, ss. 5–16; *Okręg Mazurski*, ss. XVIII–XIX; M. Plotek, op. cit., ss. 12–117; F. Sokołowski, op. cit., ss. 305–310; A. Wakar, op. cit., ss. 33–34.

nym przekazywaniem władzy administracyjnej w miastach i powiatach przez radzieckich komendantów wojennych stronie polskiej, został przeprowadzony – z kilkoma wyjątkami – do końca lipca 1945 r.¹⁴

Z punktu widzenia władz państwowych najistotniejszym problemem utrudniającym właściwy przebieg organizacji struktur administracyjnych na Ziemiach Odzyskanych był poważny deficyt urzędników. W odniesieniu do Okręgu Mazurskiego główny ciężar realizacji akcji rekrutacyjnej, inicjowanej przez ośrodek białostocki na potrzeby obwodu wschodniego, przejęła – utworzona w marcu 1945 r. – Delegatura Pełnomocnika Rządu RP na Prusy Wschodnie w Warszawie¹⁵. Pracami Delegatury kierował Lucjusz Dura¹⁶. Dodatkowym, poważnym wsparciem w tym przedsięwzięciu była działalność Grupy Operacyjnej Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów i Ministerstwa Przemysłu „Prusy Wschodnie”, a później grup operacyjnych innych ministerstw, które zapewniały w pewnym stopniu zarówno obsadę personalną wielu uruchamianych zakładów przemysłowych, jak również urzędów władz terenowych¹⁷.

Sposób powoływania i usytuowanie starostów powiatowych w strukturze władzy państwowej Okręgu Mazurskiego określał początkowo tymczasowy statut organizacyjny starostw, wydany 5, a zatwierdzony 8 maja 1945 r. Zgodnie z jego postanowieniami starostę, jako reprezentanta rządu i administratora starostwa, odpowiedzialnego za „sprawne działanie całego aparatu administracyjnego” w powiecie, powoływał Pełnomocnik Rządu RP¹⁸.

Przepisy te zostały zmienione 1 lipca 1945 r., kiedy został ogłoszony ramowy statut organizacyjny starostwa powiatowego, łącznie z przepisami kancelaryjnymi. Według zawartych w nim postanowień, starosta nadal był powoływany na stanowi-

¹⁴ Szerzej na ten temat: *Okręg Mazurski*, ss. XI–XII, XIV–XVI, 24–26; M. Płotek, op. cit., ss. 13–14, 50–111; F. Sokołowski, op. cit., ss. 300–305.

¹⁵ A. Wakar, op. cit., ss. 28–29.

¹⁶ Lucjusz Dura (ur. 11 II 1891 r. w Warszawie – zm. 18 II 1976 r. w Olsztynie), wykształcenie wyższe prawnoko-ekonomiczne, publicysta, działacz polityczny i społeczny. Od stycznia 1945 r. pracownik Ministerstwa Administracji Publicznej. Przybył do Olsztyna 10 IV 1945 r. Początkowo był naczelnikiem wydziału organizacyjnego (kwiecień – maj 1945) i wydziału osiedleńczego Urzędu Pełnomocnika Rządu RP (maj 1945 – styczeń 1946). Sekretarz (od 7 V 1945 r.), wiceprezes (od 15 X 1945 r.) i prezes (od 23 VI 1946 r.) ZW SL w Olsztynie. Od 28 XII 1945 do 25 IV 1947 r. pełnił funkcję przewodniczącego Mazurskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie. 12 IV 1947 r. został powołany na stanowisko pełniące obowiązki wojewody warszawskiego (do 17 I 1948 r.). Był członkiem prezydium Naczelnego Komitetu Wykonawczego Stronnictwa Ludowego (1948–1949) i posłem na Sejm Ustawodawczy RP (1947–1952), por. K. Geldon, op. cit., ss. 325–326; *Okręg Mazurski*, s. 45; *Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Makieta*, Warszawa 1989, s. 101.

¹⁷ Por. T. Dubicki, *Początki działalności Grupy Operacyjnej KERM „Prusy Wschodnie” na terenie Warmii i Mazur*, KMW, 1981, nr 1, ss. 37–38, 42–43; M. Płotek, op. cit., ss. 231–242; E. Wojnowski, *Grupa Operacyjna Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów i Ministerstwa Przemysłu na Prusy Wschodnie*, KMW, 1966, nr 4, ss. 553–555.

¹⁸ APO, UP, sygn. 390/41, ss. 34–36. Tymczasowy statut organizacyjny starostw w Okręgu Mazurskim (kopia); por. E. Kierejczyk, op. cit., ss. 79–80; M. Płotek, op. cit., ss. 50–51. Postanowienia statutu nigdy nie zostały w całości wcielone w życie.

sko przez Pełnomocnika Rządu, ale na łączny wniosek naczelników trzech wydziałów Urzędu Pełnomocnika: organizacyjnego, personalnego i inspekcji starostw¹⁹.

Taki stan rzeczy utrzymał się jednak tylko do 13 listopada 1945 r., tzn. do wystawienia dekretu Rady Ministrów Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej o zarządzie Ziemi Odzyskanych. Na jego mocy powołano „na okres przejściowy, dopóki tego wymagać będą potrzeby nadzwyczajne” – Ministerstwo Ziemi Odzyskanych. W myśl art. 6 dekretu, starostów na Ziemiach Zachodnich i Północnych mianował i odwoływał minister Ziemi Odzyskanych na wniosek wojewody (pełnomocnika rządu)²⁰.

Zakres kompetencji starosty, jako organu wykonawczego władz administracji ogólnej, wynikał z przepisów prawnych wprowadzonych w 1944 r. przez KRN i PKWN, a uzupełnionych – tymczasowo – o rozwiązania legislacyjne z okresu międzywojennego²¹.

Według ogłoszonego 1 lipca 1945 r. statutu organizacyjnego Urzędu Pełnomocnika Rządu na Okręg Mazurski – wraz z regulaminem pracy organów I i II instancji – najważniejszą rolę z punktu widzenia organizacji i kontroli nad działalnością administracji powiatowej odgrywał wydział inspekcji starostw. Wydział utworzono w oparciu o inspektorat obwodu II – centralnego, a jego pierwszym naczelnikiem został Zygmunt Walewicz. Do podstawowych zadań wydziału, dla którego utrzymano uprzedni podział terytorialny trzech inspektoratów, należało – poza prowadzeniem naboru kadr – przeprowadzanie inspekcji, nadzór merytoryczny nad pracą starostw oraz instruktaż i szkolenie personelu. Sam Walewicz koordynował bezpośrednio wszelkie działania wynikające z planowania i realizacji nadzoru²².

Naczelnik i inspektorzy wydziału dokonali w sierpniu, wrześniu i październiku 1945 r. szczegółowych inspekcji starostw powiatowych Okręgu Mazurskiego. Zgromadzone w ich wyniku materiały dostarczyły niezbędnych informacji nie tylko o poziomie i warunkach pracy aparatu urzędniczego, ale także o szeroko

¹⁹ Pełny tekst statutu: Mazurski Dziennik Pełnomocnika Rządu RP, 1945, nr 1, poz. 3; por. E. Kierejczyk, op. cit., ss. 81–83; M. Płotek, op. cit., s. 51.

²⁰ Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: DzU), 1945, nr 51, poz. 295 (dekret obowiązywał od 27 XI 1945 r.). Zniesienie urzędu ministra Ziemi Odzyskanych nastąpiło 11 I 1949 r. na mocy ustawy o scaleniu zarządu Ziemi Odzyskanych z ogólną administracją państwową – DzU, 1949, nr 4, poz. 22.

²¹ Były to następujące akty prawne: dekret PKWN z 21 VIII 1944 r. o trybie powoływania władz administracji ogólnej I i II instancji (DzU, 1944, nr 2, poz. 8), ustawa KRN z 11 IX 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych (DzU, 1944, nr 5, poz. 22), dekret PKWN z 23 XI 1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego (DzU, 1944, nr 14, poz. 74) i dekret PKWN z 27 XII 1944 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (DzU, 1944, nr 16, poz. 89). W pragmatyce służbowej w zakresie praw i obowiązków funkcjonariuszy państwowych wykorzystywano przepisy ustawy o państwowej służbie cywilnej z 17 II 1922 r. (DzU, 1922, nr 21, poz. 164) oraz rozporządzenie Prezydenta RP z 19 I 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (DzU, 1928, nr 11, poz. 86).

²² Pełny tekst statutu: Mazurski Dziennik Pełnomocnika Rządu RP, 1945, nr 1, poz. 1 i 4, por. E. Kierejczyk, op. cit., ss. 71–72; M. Płotek, op. cit., ss. 27–28; F. Sokołowski, op. cit., s. 296.

rozumianej, niezwykle trudnej sytuacji gospodarczej i ludnościowej powiatów w obliczu zbliżającej się pierwszej powojennej zimy²³.

Oprócz czynności wynikających z zakresu poruczonych obowiązków urzędniczych, Walewicz, jako członek KW PPR, wykonał również polecenie partyjne, sporządzając charakterystyki ówczesnie urzędujących starostów i wicestarostów Okręgu Mazurskiego. Zawarte w nich oceny, spostrzeżenia oraz uwagi miały na celu dostarczenie władzom partyjnym informacji o kwalifikacjach zawodowych i obliczu ideowym kierowników starostw w kontekście ewentualnego pozyskania do współpracy z PPR lub też podjęcia kroków na rzecz ich wymiany jako potencjalnych przeciwników politycznych.

Wymienieni w piśmie Walewicza do I sekretarza KW PPR w Olsztynie Michała Sokołowskiego²⁴ starostowie i wicestarostowie nie byli oczywiście w zdecydowanej większości pierwszymi, którzy objęli swoje stanowiska w poszczególnych powiatach²⁵. Opinie Walewicza są w większości lakoniczne, sformułowane na gorąco, najczęściej na podstawie powierzchownej oceny postaci, a także niewolne od posługiwania się informacjami o charakterze pogłoski lub nawet zwykłej plotki. Niezależnie od tego charakterystyki naczelnika wydziału inspekcji starostw należą do najwcześniejszych z zachowanych w dokumentacji partyjnej materiałów o charakterze personalnym, a dotyczących osób pełniących najwyższe funkcje w aparacie wykonawczym władzy terenowej. Z tego też powodu powinny stanowić wartościowe źródło do dziejów administracji polskiej w odniesieniu do terenu nazywanego potocznie Warmią i Mazurami, który w 1945 r. odpowiadał w przybliżeniu obszarowi Okręgu Mazurskiego, a od maja 1946 r. nowo utworzonemu województwu olsztyńskiemu²⁶.

* * *

Publikowany dokument – zachowany w postaci maszynopisowego oryginału – pochodzi z zespołu aktowego Komitetu Wojewódzkiego PPR w Olsztynie 1945–1948 Archiwum Państwowego w Olsztynie.

²³ Por. APO, UP, sygn. 390/34, Sprawozdania z działalności wydziału inspekcji starostw za miesiące sierpień – grudzień 1945; M. Płotek, op. cit., s. 28.

²⁴ Michał Sokołowski (ur. 13 X 1900 r. w Piotrowicach, pow. puławski – zm. w 1979 r.), ps. „Ren”, „Lutek”, s. Szczepana i Marii z d. Stolarz. Pochodzenie robotnicze, wykształcenie podstawowe, z zawodu giser. Członek Komunistycznej Partii Polski (od 1925 r.), I sekretarz KW PPR w Olsztynie (24 IV 1945 – 11 I 1946), członek Prezydium MWRN (od 28 XII 1945 r.), por. K. Geldon, op. cit., s. 346; *Okręg Mazurski*, s. 217.

²⁵ Por. *Okręg Mazurski*, ss. XIV–XV; F. Sokołowski, op. cit., s. 304.

²⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z 29 V 1946 r. w sprawie tymczasowego podziału administracyjnego Ziemi Odzyskanych, DzU, 1946, nr 28, poz. 177 (obowiązywało od 28 VI 1946 r.). Województwo olsztyńskie składało się z 18 powiatów o łącznej powierzchni 18 832 km². Były to następujące powiaty: bartoszycki, braniewski, giżycki, iławski, kętrzyński, lidzbarski, morąski, mragowski, nidzicki, olsztyński, ostródzki, pasłęcki, piski, reszelski, suski, szczytyński, węgorszewski oraz Olsztyn – powiat grodzki (miejski).

Przekaz źródłowy został przygotowany do publikacji z założeniem zachowania jego charakteru i czytelności. Poprawiono – bez zaznaczania – jedynie nie-liczne błędy interpunkcyjne i ortograficzne, a także oczywiste literówki. Występujące w dokumencie skrótory rozwiązano w nawiasach kwadratowych w miejscu ich pierwszego wystąpienia, z pominięciem znanych nazw partii politycznych (PPR, PPS, SL). W odniesieniu do występujących często w tekście określeń „starosta” i „wicestarosta” ujednolicono pisownię, zmieniając litery duże, występujące na początku wyrazów, na małe. Kierując się potrzebą poprawy przejrzystości dokumentu, uporządkowano również – bez sygnalizowania – układ akapitów, z których część usunięto i zastąpiono nowymi. Zauważone usterki stylistyczne potwierdzono wykrzyknikami w nawiasach kwadratowych. W identycznych nawiasach ujęto także sporadyczne uzupełnienia o charakterze redakcyjnym. Różnice w ówczesnym i obecnym nazewnictwie wielu miast, w tym stolic powiatów lub siedzib władz powiatowych Okręgu Mazurskiego, rozwiązano przy wykorzystaniu publikacji Gustawa Leydinga-Mieleckiego i wspólnego zarządzenia ministrów administracji publicznej i Ziem Odzyskanych z 7 maja 1946 r. o przywróceniu i ustaleniu urzędowych nazw miejscowości²⁷.

Przytoczone noty biograficzne starostów i wicestarostów wymienionych w dokumencie zostały w zasadzie ograniczone do okresu sprawowania urzędu. Podstawę do ich opracowania stanowiły – z kilkoma wyjątkami – materiały osobowe przechowywane w zasobach Archiwum Zakładowego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie²⁸.

Wykaz ważniejszych skrótów, występujących w notach, podano w przypisie²⁹.

²⁷ Por. G. Leyding-Mielecki, *Słownik nazw miejscowych Okręgu Mazurskiego*, Olsztyn 1946; MP, 1946, nr 44, poz. 85.

²⁸ Podstawowe informacje o charakterze biograficznym, dotyczące części osób wymienionych w prezentowanym dokumencie, zostały po raz pierwszy zamieszczone w dwóch – cytowanych wcześniej – edycjach źródłowych, przygotowanych do druku przez Tadeusza Baryłę.

²⁹ Wykaz ważniejszych skrótów występujących w notach biograficznych: AK – Armia Krajowa, AL – Armia Ludowa, KB – Korpus Bezpieczeństwa, KC – Komitet Centralny, KKO – Komunalna Kasa Oszczędności, KM – Komitet Miejski, KOP – Komenda Obrońców Polski, KP – Komitet Powiatowy, KRN – Krajowa Rada Narodowa, KW – Komitet Wojewódzki, MAP – Ministerstwo Administracji Publicznej, MK – Miejski Komitet, MPIOS – Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, MO – Milicja Obywatelska, MWRN – Mazurska Wojewódzka Rada Narodowa, MZO – Ministerstwo Ziem Odzyskanych, NZMS – Niezależny Związek Młodzieży Socjalistycznej, PK – Powiatowy Komitet, PKP – Polskie Koleje Państwowe, PKWN – Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, PPR – Polska Partia Robotnicza, PPRN – Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, PPS – Polska Partia Socjalistyczna, PRN – Powiatowa Rada Narodowa, PSL – Polskie Stronnictwo Ludowe, PWRN – Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, PZPR – Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, PZZ – Polski Związek Zachodni, RW – Rada Wojewódzka, SD – Stronnictwo Demokratyczne, SDKPiL – Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy, SL – Stronnictwo Ludowe, TPRR – Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, TUR – Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego, UW – Urząd Wojewódzki, WKR – Wojewódzki Komitet Robotniczy, WP – Wojsko Polskie, WRN – Wojewódzka Rada Narodowa, ZM – Zarząd Miejski, ZP – Zarząd Powiatowy, ZPwN – Związek Polaków w Niemczech, ZP GS Sch – Związek Powiatowy Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, ZSL – Zjednoczone Stronnictwo Ludowe, ZW – Zarząd Wojewódzki, ZWM – Związek Walki Młodych.

Za okazaną pomoc i wyrozumiałość podczas długotrwałej kwerendy pragnę szczególnie podziękować Zycie Świeciak i Marcie Tumińskiej z Archiwum Zakładowego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Serdeczne podziękowania składam także Danucie Kasparek kierownicze Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie za udostępnienie akt osobowych Pawła Gagatki oraz Dorocie Zielińskiej-Lisowskiej i Piotrowi Lisowskiemu z Ostródy za użyczenie kopii dokumentów Władysława Zielińskiego ze zbiorów prywatnych.

Gorące wyrazy wdzięczności kieruję również pod adresem Ewy Mordarskiej-Byrki i dr. Kazimierza Solarza, dyrektora Liceum Ogólnokształcącego im. Artura Grottgera w Grybowie, za przekazanie kopii dokumentów archiwalnych, materiałów ikonograficznych i publikacji poświęconych dr. Janowi Łazarzowi, oraz Jolancie Bigus, dyrektorze Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Jakuba z Gostynina w Gostyninie, za publikacje i wskazówki bibliograficzne dotyczące Feliksa Śniecikowskiego.

1945 październik 16, Olsztyn – Pismo Zygmunta Walewicza, naczelnika wydziału inspekcji starostw Urzędu Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski do Michała Sokołowskiego, I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PPR na Okręg Mazurski. Załącznik – Charakterystyki starostów i wicestarostów Okręgu Mazurskiego.

APO, KW PPR w Olsztynie 1945–1948, sygn. 1073/234, ss. 37–41, maszynopis – oryginał.

Zygmunt Walewicz
Olsztyn

Do
Sekretarza Komitetu Wojewódzkiego [PPR] na Okręg Mazurski
Tow[arzysza Michała] Sokołowskiego w/m

W załączeniu przesyłam charakterystykę starostów i wicestarostów naszego Okręgu.

Odpis tejsze doręczam równocześnie sekretarzowi komórki wojewódzkiej tow. [Donatowi] Dzierżawskiemu¹, który odniósł się do mnie w tej sprawie piśmem z dn. 15 października 1945 r.

Z partyjnym pozdrowieniem

Podpis nieczytelny

¹ Donat Dzierżawski (ur. 17 III 1904 r. w Żychlinie, pow. kutnowski), s. Adama. Wykształcenie 6-klasowa szkoła handlowa i 2-klasowa szkoła rolnicza, z zawodu handlowiec. W czasie II wojny światowej żołnierz AL, ps. „Spokojny”. Kierownik sekretariatu i zastępca naczelnika wydziału personalnego Urzędu Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski (17 IV – 31 XII 1945). Od 28 IV 1945 r. III sekretarz KM PPR w Olsztynie. Walewicz, tytułując Dzierżawskiego „sekretarzem komórki wojewódzkiej”, miał zapewne na myśli fakt, że był on wówczas również sekretarzem koła PPR w Urzędzie Pełnomocnika Rządu RP.

[Załącznik]

Zygmunt Walewicz

Naczelnik wydziału inspekcji starostw Urzędu Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski

Do

Komitetu Wojewódzkiego PPR na Okręg Mazurski w Olsztynie

Z uwagi na okoliczność, że od dn. 1 lipca br. objąłem pod inspekcję wszystkie powiaty wchodzące w skład Okręgu Mazurskiego, obecnie jestem w możliwości – po przeprowadzeniu inspekcji przeze mnie lub przez moich inspektorów – wydać opinie o starostach i wicestarostach, pełniących swoje funkcje na terenie Okręgu Mazurskiego.

1. Powiat Ostróda – starosta Tadeusz Raczyński², przynależność partyjna PPR. Jest człowiekiem starszym, zrównoważonym, przystępującym z rozwagą do wszystkich problemów, posiada doświadczenie administracyjne i w dzisiejszych trudnych warunkach pracy z obowiązków swych wywiązuje się. Działalności politycznej jego na terenie powiatu jeszcze nie poznałem.

Wicestarosta Wacław Karbonowski³, przynależność partyjna [Polskie] Stronnictwo Ludowe. W odróżnieniu od starosty jest człowiekiem młodym,

² Tadeusz Brunon Raczyński (ur. 6 X 1888 r. w Warszawie), s. Bolesława i Teodory z d. Dembowska. Wykształcenie średnie techniczne budowlane, z zawodu cywilny urzędnik wojskowy. W 1906 r. ukończył szkołę realną, a w 1909 r. wydziały budowlany i mechaniczny Prywatnej Szkoły Technicznej Władysława Piotrowskiego w Warszawie. Po ukończeniu nauki, pracował w latach 1909–1915 w warszawskich firmach budowlanych Dziewiecki i Lange oraz Inżynierowie Świącicy jako konstruktor i kierownik robót techniczno-budowlanych. Podczas I wojny światowej, w latach 1915–1919, był budowniczym kolei na Kaukazie. Po powrocie do Warszawy został zatrudniony jako cywilny pracownik WP, kierownik rejonu budownictwa wojskowego, referent fortyfikacji i kierownik budowy kolejki wąskotorowej Czyżew – Zambrów (1 III 1919 – 1 XI 1923). Od 1 XI 1923 do 5 IX 1939 r. pracował nieprzerwanie w Okręgowym Urzędzie Budownictwa Dowództwa Okręgu Korpusu nr 1 w Warszawie jako referent i kierownik robót budowlanych garnizonu warszawskiego, kierownik administracyjny koszar i kolaudant budowlany. W okresie II wojny światowej był – z przerwami – administratorem i kierownikiem IV rejonu administracji budynków komisarycznego Zarządu Miasta Stołecznego Warszawy (25 IX 1939 – 31 V 1945). W czerwcu 1945 r. skierowany przez MAP do Olsztyna z rekomendacją do objęcia stanowiska starosty powiatowego. Nominację na stanowisko starosty ostródzkiego otrzymał decyzją Pełnomocnika Rządu RP prawdopodobnie 14 VI 1945 r. (brak zachowanego aktu nominacyjnego). Przedwojenny członek PPS, od wiosny 1945 r. należał do PPR, członek egzekutywy KP PPR w Ostródzie (od 15 VI 1945 r.), przewodniczący ZP TPPR. 28 V 1946 r. aresztowany przez władze bezpieczeństwa. Decyzją wojewody olsztyńskiego z 4 VI 1946 r. zawieszony w czynnościach służbowych. Odwołany ze stanowiska starosty dekretem MZO z 29 XI 1946 r. z dniem 30 XI 1946 r.

³ Błędnie podane imię. Właściwie: Adam Karbonowski (ur. 18 XI 1912 r. w Dąbrowie, pow. mławski), s. Juliana i Bronisławy z d. Nowicka. Z zawodu nauczyciel, porucznik rezerwy WP. W 1932 r. ukończył seminarium nauczycielskie w Działdowie, a następnie szkołę podchorążych. Po ukończeniu szkoły otrzymał przydział służbo-

a w związku z tym – i w związku z brakiem przygotowania administracyjnego – bardziej zajmuje się sprawami gospodarczymi, dziś tak silnie absorbującymi wszystkie urzędy, i więcej przebywa w terenie starając się o aprowizację dla urzędników itp., niż w samym biurze.

Tego rodzaju podział czynności między starostą i wicestarostą nie odpowiada strukturze administracyjnej, jest jednak konieczny.

Wicestarosta posiada parcie ob. wicewojewody [Jerzego] Burskiego.

2. Powiat Susz⁴ – starosta Edward Ligocki⁵, przynależność partyjna Polska Partia Socjalistyczna. Stosunkowo niedawno objął starostwo, dość zaniedbane po swoim poprzedniku mjr. [Mieczysławie] Borowieckim. W pierwszych swych poczynaniach wykazał dużo zapobiegliwości i jakkolwiek przygotowania administracyjnego nie posiada, to będąc człowiekiem bystrym i inteligentnym, przypuszczalnie upora się z nawałem pracy. Ob. Ligocki posiada silne oparcie w naczelniku wydziału organizacyjnego [Urzędu Pełnomocnika Rządu RP] Tadeuszu Smoliku⁶, który jego kandydaturę wysunął.

wy jako dowódca kompanii hufców pracy przy budowie fortyfikacji w Modlinie, a następnie kwatermistrz baonu (1935–1939). Ranny w kampanii wrześniowej 1939 r. W okresie okupacji niemieckiej był urzędnikiem w starostwie w Grójcu, a następnie nauczycielem i kierownikiem szkół w Brześćcach i Nowym Prażmowie (pow. grójecki). Do Olsztyna przyjechał 8 lub 9 IV 1945 r. Mianowany decyzją zastępcy Pełnomocnika Rządu RP Jerzego Burskiego 24 IV 1945 r. na stanowisko wicestarosty ostródzkiego. W Ostródzie był członkiem grupy inicjatywnej PSL. 6 I 1946 r. został wybrany, zaocznie, na prezesa ZP PSL, ale nie przyjął funkcji, przechodząc wkrótce do SL. Członek PRN w Ostródzie (od 6 III 1946 r.). Zwolniony na własną prośbę dekretem MZO z 23 XII 1946 r. z dniem 31 XII 1946 r.

⁴ Siedziba powiatu została przeniesiona z Susza do Iławy 14 VIII 1946 r. Nazwa powiatu suskiego została zmieniona na iławski 1 I 1959 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 15 XII 1958 r. w sprawie zmiany nazw niektórych powiatów w województwie olsztyńskim, poznańskim i zielonogórskim – DzU 1958, nr 76, poz. 393. Tym samym rozporządzeniem zmieniono również nazwy dwóch innych powiatów województwa olsztyńskiego: iławskiego na górski oraz reszelskiego na biskupiecki.

⁵ Błędnie podane imię. Właściwie: Edmund Ligocki (ur. 13 XI 1902 r. w Inowrocławiu), s. Walentego i Magdaleny z d. Pietrzyk. Wykształcenie średnie, z zawodu kupiec, podporucznik rezerwy WP. W 1918 r. ukończył Miejską Szkołę Średnią w Inowrocławiu. Walczył jako ochotnik w powstaniu wielkopolskim oraz w I powstaniu śląskim w 1919 r. Początkowo pracował jako górnik w kopalni węgla w Michałkowicach, a w 1924 r. ukończył 2-letnią szkołę rolniczą. W 1932 r. odbył ochotniczo kurs Szkoły Podchorążych w Grupie k. Grudziądzka. W latach 1928–1939 prowadził w Inowrocławiu własny sklep spożywczy. W tym okresie był także członkiem komisji opieki społecznej przy zarządzie miejskim i zastępcą komendanta Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego w Inowrocławiu. Walczył w kampanii wrześniowej, służąc w 59 pułku piechoty. Od 19 września 1939 do kwietnia 1945 r. w niewoli niemieckiej, m.in. jeniec oflagu II C Woldenberg. W Olsztynie od maja 1945 r. Początkowo był urzędnikiem Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego, a od 7 VII 1945 r. urzędnikiem wydziału organizacyjnego Urzędu Pełnomocnika Rządu RP. Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP starostą powiatu suskiego prawdopodobnie 13 VIII 1945 r. (brak w zachowanych dokumentach personalnych aktu nominacyjnego). Objął obowiązki starosty 15 VIII 1945 r. Członek PPS (od 1924 r.), przewodniczący PK PPS w Suszu (od 1 VI 1946 r.) i członek WK PPS w Olsztynie (od 10 VI 1946 r.). Odwołany ze stanowiska starosty dekretem MZO z 23 IX 1947 r. z dniem 30 IX 1947 r.

⁶ Tadeusz Smolik (ur. 12 XI 1906 r. w Wichatkowicach na Śląsku Cieszyńskim), s. Michała. Wykształcenie średnie i dwa lata studiów prawnych, z zawodu urzędnik (od 1929 r.), członek PPR. Naczelnik wydziału organizacyjnego (26 IV – 15 V 1945) i wydziału ogólnego (26 VI 1945 – 15 VIII 1946) Urzędu Pełnomocnika Rządu RP. Przeniesiony na własną prośbę z dniem 15 VIII 1946 r. do urzędu wojewódzkiego w Szczecinie na stanowisko zastępcy naczelnika wydziału osiedleńczego.

Wicestarosta [Tadeusz] Hattowski⁷, przynależność partyjna PPR⁸. Po przejściach ciężkich w obozie jest psychicznie załamany i musi niewątpliwie potrwać pewien okres czasu zanim przyjdzie do równowagi. Posiada dużo dobrej woli, jest pilny i pracowity, a poprzednio – za starosty Borowieckiego – faktycznie kierował całym starostwem. Posiadając przygotowanie teoretyczne, jako mgr praw, zdobywa szybko doświadczenie.

Hattowski nie otrzymał dotychczas formalnego dekretu.

Hattowski zgłosił akcyz [!] do PPR, wedle moich postronnych wiadomości, w ostatnim czasie, a dawniej zapodawał mi, że jakkolwiek do SL formalnie nie należy, [to] jest jednak sympatykiem tej partii.

3. Powiat Moraąg – starosta Wacław Roszkowski⁹, przynależność partyjna PPR. Zawieszony w urzędowaniu, aresztowany, dochodzenia w toku.

Wicestarosta Jan Łazarz¹⁰ – dawny urzędnik administracyjny, wieloletni starosta, bezpartyjny. W związku z wypadkami w Moraągu, bez uwiadomienia Urzędu Pełnomocnika [Rządu RP], samowolnie wyjechał.

⁷ Tadeusz Colonna-Hattowski (ur. 15 VII 1910 r. w Chackowiczach, Rosja), s. Mieczysława i Janiny z d. Drążkiewicz. Wykształcenie wyższe, z zawodu urzędnik państwowy, podporucznik rezerwy WP. W 1930 r. ukończył Państwowe Gimnazjum im. Joachima Lelewela w Warszawie. W latach 1934–1939 studiował na wydziale prawa Uniwersytetu Warszawskiego i był także słuchaczem Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie. W latach 1939–1945 w niewoli niemieckiej, m.in. jeńiec oflagu II C Woldenberg. Do Warszawy wrócił w lutym 1945 r. W kwietniu 1945 r. jako członek grupy operacyjnej Ministerstwa Przemysłu skierowany na teren byłych Prus Wschodnich. Tymczasowy wicestarosta malborski (15–20 V 1945), zastępca inspektora obwodu I zachodniego Okręgu Mazurskiego (20 V–15 VI 1945). Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP wicestarostą suskim – 15 VI 1945 r. Członek PRN w Suszu (od 1945 r.). Stopień magistra praw uzyskał 15 X 1945 r. na wydziale prawa Uniwersytetu Warszawskiego. 16 VI 1947 r. złożył pisemną prośbę do MZO o zwolnienie z zajmowanego stanowiska w związku z wyjazdem do Warszawy ze względu na osobistych. Odwołany dekretem MZO z 30 VII 1947 r. z dniem 31 VII 1947 r.

⁸ Informacja błędna. T. Hattowski, początkowo bezpartyjny, wstąpił w 1946 r. do PPS.

⁹ Wacław Roszkowski (ur. 28 X 1895 r. w Warszawie), s. Antoniego i Antoniny z d. Raczyńska. Wykształcenie średnie, z zawodu muzyk. Po ukończeniu średniej szkoły zawodowej w 1911 r., przez dwa kolejne lata uczył się w konserwatorium muzycznym w Warszawie. W latach 1915–1921 przebywał wraz z matką w Petersburgu, gdzie pracował jako muzyk w teatrze operowym. Po powrocie do Polski był kapelmistrzem i muzykiem w kilku lokalach rozrywkowych Warszawy, a także nagrywał jazzowe audycje muzyczne dla Rozgłośni Polskiego Radia (1922–1939). W okresie okupacji niemieckiej był muzykiem oraz zajmował się handlem. Po powstaniu warszawskim wywieziony przez Niemców do pracy przymusowej w Konicopolu. Uciekł w listopadzie 1944 r. i przedostał się do Częstochowy. W marcu 1945 r. wyjechał wraz z grupą operacyjną MAP z Warszawy do Bydgoszczy, skąd został skierowany w kwietniu do Elbląga. W Bydgoszczy wstąpił do PPS, ale już w Elblągu zmienił przynależność partyjną, przechodząc do PPR. Nominację tymczasową na starostę moraąskiego otrzymał decyzją Pełnomocnika Rządu RP 18 V 1945 r. Oficjalnie objął stanowisko 20 V, a 30 V 1945 r. radziecki komendant wojenny przekazał władzę w powiecie administracji polskiej. 9 X 1945 r. został zawieszony decyzją Pełnomocnika Rządu RP w pełnieniu czynności służbowych, a jedenaście dni później, tzn. 20 X 1945 r., aresztowany przez władze bezpieczeństwa. Nie odnaleziono informacji o dacie wystawienia dekretu odwołującego W. Roszkowskiego ze stanowiska starosty. 8 VIII 1946 r. Biuro Personalne MZO wyraziło pisemną zgodę na jego odwołanie z wypłatą trzymiesięcznych poborów, licząc od daty odwołania.

¹⁰ Jan Łazarz (ur. 2 II 1891 r. w Czudcu, pow. rzeszowski – zm. 12 X 1967 r. w Nowym Sączu, pochowany na cmentarzu w Grybowie, pow. nowosądecki), s. Wojciecha i Marii z d. Malech. Wykształcenie wyższe, z zawodu nauczyciel i urzędnik. W 1918 r. otrzymał stopień doktora praw Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pracę zawodową roz-

4. Pruski Holąd¹¹ – starosta Władysław Zieliński¹², przynależność partyjna PPR. Człowiek nowego typu, bez specjalnego przygotowania fachowego, jednak posiadający zdolności i dużą energię, politycznie oddany, jednakowoż dzisiejsze warunki i możliwości terenowe każą jak najdalej nad nim mieć pieczę.

Wicestarosta Edward Rudnicki¹³, przynależność partyjna Stronnictwo Demokratyczne. Długoletni pracownik administracyjny, mimo późnego wieku, ma dużo energii i dobrej woli.

począł jako praktykant kancelarii adwokackiej dr. Eugeniusza Dzikiewicza w Nowym Sączu (1 XI 1918 – 31 XII 1919). Po odbyciu praktyki został referentem, a później wicestarostą powiatu pułtuskiego (3 I 1920 – 31 I 1927). Przedwojenny starosta powiatów: makowskiego (1 II 1927 – 30 VI 1928 i 1 VII 1936 – 25 VIII 1939), skierniewickiego (1 VII 1928 – 30 VI 1936) i radzyńskiego (25 VIII – 5 IX 1939). W okresie okupacji niemieckiej przebywał w Grybowie, gdzie początkowo utrzymywał się z prac dorywczych, a następnie został kasjerem w spółdzielni rolniczej (1 VII 1941 – 1 IX 1945). Był zaangażowany w akcję tajnego nauczania. Członek PPS (od 1947 r.) i PZPR (od 15 XII 1948 r.). Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP wicestarostą morąskim prawdopodobnie we wrześniu 1945 r. (brak zachowanego aktu nominacyjnego). Informacja na temat jego samowolnego wyjazdu jest nieprawdziwa. Jak wynika z pisma starosty W. Roszkowskiego do wydziału inspekcji starostw Urzędu Pełnomocnika Rządu RP J. Łazarz złożył – z powodu choroby – formalną prośbę o udzielenie urlopu i 2 X 1945 r. wyjechał z Morąga. Po wyjeździe z Okręgu Mazurskiego powrócił do Grybowa, gdzie w latach 1945–1967 był nauczycielem historii, języka łacińskiego i logiki w miejscowym liceum ogólnokształcącym.

¹¹ Pasłęk (od 7 V 1946 r.).

¹² Władysław Zieliński (ur. 22 VI 1914 r. w Łodzi – zm. 23 VI 1990 r. w Ostródzie), s. Wacława i Teofili, wykształcenie średnie handlowe, z zawodu urzędnik. W latach 1929–1936 pracował jako goniec i praktykant biurowy w oddziale łódzkim przedsiębiorstwa naftowego „Karpaty”. Pracując, ukończył wieczorowo w 1932 r. Miejską Szkołę Handlową w Łodzi. Po odbyciu służby wojskowej (1936–1937) był krótko robotnikiem kolejowym na stacji Łódź Kaliska (marzec – październik 1938), a następnie bezrobotnym. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r., walczył w szeregach 37 pułku piechoty w Kutnie. W okresie okupacji niemieckiej zamieszkał w Zgierzu, gdzie był pracownikiem fizycznym biura mieszkaniowego (1940–1945), a po wkroczeniu Armii Czerwonej kierownikiem kartoteki wydziału kwaterunkowego Zarządu Miasta (styczeń – kwiecień 1945). W kwietniu 1945 r. przyjechał ze Zgierza do Elbląga, gdzie wstąpił do PPR i został na krótko instruktorem KM PPR. Skierowany przez partię, 15 V 1945 r. przybył do Pasłęka z rekomendacją na stanowisko starosty. 23 V 1945 r. otrzymał nominację tymczasową Pełnomocnika Rządu RP na stanowisko starosty powiatu pasłęckiego. Oficjalne przekazanie władzy w powiecie administracji polskiej przez radzieckiego komendanta wojennego nastąpiło 27 V 1945 r. Aresztowany przez władze bezpieczeństwa 10 II 1946 r. Trzy dni później, tzn. 13 II 1946 r., został decyzją Pełnomocnika Rządu RP zawieszony w pełnieniu czynności służbowych. Odwołany ze stanowiska starosty na podstawie decyzji wojewody olsztyńskiego – 30 VIII 1946 r. (zatwierdzonej 19 IX 1946 r. pismem Biura Personalnego MZO).

¹³ Edward Rudnicki (ur. 30 III 1886 r. w Pułtusku), ps. „Kurp”, „Następ”, s. Feliksa i Konstancji z d. Mozdzelewska. Pochodzenie rzemieślnicze, wykształcenie średnie, z zawodu farmaceuta, dziennikarz i urzędnik. Praktykant aptekarski w Grójcu i w Warszawie (1903–1905). W okresie rewolucji 1905 r. był dowódcą bojówki Narodowego Związku Robotniczego na warszawskim Bródnie. W 1907 r. na uniwersytecie w Kazaniu otrzymał stopień pełnomocnika aptekarskiego. W latach 1908–1915 pracował jako chemik w aptece w Warszawie, był też kierownikiem literackim oraz redaktorem wydawnictwa „Potęga Przemysłu, Rolnictwa i Handlu w Królestwie Polskim” (1914–1915). Następnie w latach 1915–1917 ukończył kurs farmaceutyczny i trzy semestry medycyny na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1918 do 1926 r. pracował kolejno jako praktykant i referent zarządu miejskiego i starostwa powiatowego, a następnie sekretarz sejmiku powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej. Dwukrotnie przenoszony służbowo: był referentem w starostwie w Ostrołęce (1926–1929) i wicestarostą ostrołęckim (1929–1932) oraz wicestarostą szczuczynskim z siedzibą w Grajewie (1932–1939). W okresie okupacji niemieckiej prowadził sklep w Warszawie. Był zaangażowany w działalność podziemną jako kolporter prasy konspiracyjnej, a także dostawca broni. Poszukiwany przez Niemców ukrywał się od końca 1943 r. do wiosny 1944 r. w okolicach Warszawy. 20 VIII 1945 r. otrzymał skierowanie MAP do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP 30 VIII 1945 r. tymczasowym wicestarostą pasłęckim. Członek PPR (od 24 IX 1945 r.). Wybrany 30 X 1946 r. na przewodniczącego PRN w Pasłęku, otrzymał urlop bezpłatny na czas pełnienia obowiązków.

5. Powiat Braniewo – starosta [Jan] Gawroński¹⁴, przynależność partyjna na SL. Człowiek młody, jednak nie posiadający energii, nie dbający o urzędników, ani nawet o siebie. Kandydatura jego została wysunięta przez wicewojewodę ob. Burskiego.

Wicestarosta Stefan Świącicki¹⁵, przynależność partyjna PPS. Niedawno objął urządowanie, rokuje zdolności organizacyjne, jakkolwiek długoletniego doświadczenia administracyjnego nie posiada. Ukończone studia prawne pomogą mu w wywiązaniu się z pracy.

6. Powiat Święta Siekierka¹⁶ – powiat nie obsadzony, przyłączony zostanie administracyjnie do sąsiednich powiatów.

7. Powiat Olsztyn – starosta Michał Musiał¹⁷, przynależność partyjna PPR. W czynnościach zawieszony, aresztowany, dochodzenie w toku.

ków (1 XI 1946 – 31 III 1947). 1 IV 1947 r. powrócił na stanowisko wicestarosty. Decyzją wojewody olsztyńskiego z 21 VII 1947 r. zawieszony w czynnościach służbowych. Aresztowany przez władze bezpieczeństwa 27 VII 1947 r. Zgodnie z poleceniem MZO, wyrażonym w piśmie z 7 VIII 1947 r., odwołany ze stanowiska wicestarosty decyzją wojewody olsztyńskiego z dniem 31 VIII 1947 r.

¹⁴ Właściwie: Benedykt Jan Gawroński (ur. 21 III 1909 r. w Radzanowie, pow. mławski), s. Stanisława i Marianny z d. Zdunkiewicz. Wykształcenie średnie, z zawodu nauczyciel i buchalter, sierżant rezerwy WP. W latach 1924–1929 był słuchaczem seminariów nauczycielskich w Mławie i w Lubawie, a następnie Instytutu Nauk Handlowo-Gospodarczych Polskiego Towarzystwa Krzewienia Wiedzy Handlowej i Ekonomicznej w Wilnie (1929–1931). Pracował jako buchalter i ekspedytor w firmach handlowych w Wilnie (1934–1937) oraz w Gdyni (1937–1939). Brał udział w kampanii wrześnieowej 1939 r. Wzięty do niewoli niemieckiej 24 IX 1939 r. Po ucieczce z niewoli w listopadzie 1939 r. wyjechał do Żuromina, pow. sierpecki, gdzie w okresie okupacji pracował w gospodarstwie żony i wspólnie z nią prowadził tajne nauczanie. Od marca 1945 r. był organizatorem i kierownikiem szkoły powszechnej w Priomie (pow. działdowski). Skierowany w lipcu 1945 r. przez MAP do Olsztyna. 30 VII 1945 r. mianowany przez Pełnomocnika Rządu RP tymczasowym starostą powiatów braniewskiego i świętomiejskiego (tego ostatniego stanowiska nie obsadzono). Zwolniony na własną prośbę dekretem MZO z 16 X 1946 r. z dniem 30 IX 1946 r.

¹⁵ Stefan Świącicki (ur. 5 IX 1912 r. w Witebsku, Rosja), s. Ludwika i Marii z d. Białkowska. Pochodzenie inteligentne, wykształcenie wyższe, z zawodu urzędnik. Ojciec był mierniczym, a matka nauczycielką. W 1932 r. ukończył gimnazjum w Łucku, a w 1937 r. wydział prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Był praktykantem w Urzędzie Wojewódzkim Wołyńskim (1934–1937) oraz aplikantem adwokackim przy Sądzie Okręgowym w Łucku (1937–1939). Po wkroczeniu wojsk radzieckich do Łucka został zatrudniony jako „ekonomista – plantownik” w tzw. Wojewódzkim Komitecie Wykonawczym Wołynia (wrzesień 1939 – czerwiec 1941). Od stycznia 1942 do maja 1943 r. był buchalterem w majątku Nowy Dwór w pow. kowelskim, a następnie przeniósł się z rodziną do majątku Bielice w pow. sochaczewskim, gdzie pracował początkowo jako robotnik rolny, a później buchalter (styczeń 1944 – wrzesień 1945). Z rekomendacji Urzędu Generalnego Pełnomocnika dla Ziemi Odzyskanych został skierowany 27 VIII 1945 r. początkowo do Koszalina, a następnie do Olsztyna. 19 IX 1945 r. otrzymał decyzją Pełnomocnika Rządu RP nominację tymczasową na stanowisko wicestarosty braniewskiego. Członek PPS (od 1945 r.), członek Wojewódzkiego Sądu Partyjnego PPS w Olsztynie (od 10 VI 1946 r.). Po wyborze na przewodniczącego PRN w Braniewie 23 VII 1946 r., został odwołany dekretem MZO z 31 X 1946 r. ze stanowiska wicestarosty.

¹⁶ Dawniej: Świętomiejsce, obecnie Mamonowo w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

¹⁷ Michał Musiał (ur. 10 VII 1885 r. w Warszawie), s. Antoniego i Anieli z d. Urusińska, wykształcenie wyższe, z zawodu inżynier budowlany. W 1901 r. ukończył szkołę rzemieślniczą im. M. Konarskiego w Warszawie. Początkowo był tokarzem w fabryce wyrobów metalowych i uzupełniał wykształcenie jako samouk. W 1906 r. uzyskał, eksternistycznie, świadectwo dojrzałości w Korpusie Kadetów w Warszawie. W latach 1906–1908 był słuchaczem

Wicestarosta Jan Jaskólski¹⁸, przynależność partyjna PPR. Ze względu na brak przygotowania fachowego na stanowisko wicestarosty – na którym ciąży odpowiedzialność za cały tok urzędowania, zwłaszcza w starostwie olsztyńskim – obowiązkom swoim nie podoła.

8. Powiat Szczytno – starosta [Władysław] Woźniak¹⁹, przynależność partyjna SL. Pochodzi z ziem mazurskich i wykazuje znajomość terenu, pracuje

kursów politechnicznych Warszawskiego Towarzystwa Naukowego. Aresztowany przez carską policję za przynależność do SDKPiL, został uwięziony w Cytadeli, a następnie skazany wyrokiem sądu na 11 lat zesłania w Nikolajewsku, gdzie pracował jako robotnik w cementowni. W 1910 r., po przeniesieniu do Tyflisu, ukończył wyższy kurs inżynierski na wydziale komunikacji tamtejszej uczelni. Z ramienia tyfliskiej firmy „Inżynier” pracował jako technik przy budowie dróg i kolei w Turcji. Do Polski powrócił w 1919 r. Z polecenia MAP był inżynierem powiatowym w powiatach przasnyskim i rawskim (1919–1923), a następnie urzędnikiem kontroli technicznej Najwyższej Izby Kontroli Państwa, w kilku jej oddziałach, w tym we Lwowie (1923–1939). W trakcie służby państwowej, korzystając z bezpłatnego urlopu, ukończył wydział architektury Instytutu Inżynierów Cywilnych w Paryżu. W okresie okupacji radzieckiej Lwowa był wykładowcą politechniki (1939–1941). W okresie okupacji niemieckiej miasta pełnił funkcję kierownika oddziału budowlanego Arbeitsamtu (1941–1943). W końcu 1943 r. aresztowany przez Niemców i przetrzymywany przez krótki czas w więzieniu jako zakładnik. W kwietniu 1944 r., w obawie przed ponownym aresztowaniem przez gestapo, zbiegł ze Lwowa. Do zakończenia działań wojennych ukrywał się we wsi Długie pod Koluśzkami, pracując jako robotnik rolny. W lutym 1945 r. wrócił do Warszawy i pracował jako radca oraz naczelnik wydziału układów zbiorowych MPiOS. Członek grupy operacyjnej MAP, przybył do Olsztyna 29 lub 30 III 1945 r. z nominacją MAP na prezydenta miasta Olsztyna (w dokumentach osobowych brak zachowanego aktu nominacji). Objął obowiązki starosty powiatu olsztyńskiego decyzją Pełnomocnika Rządu RP – 26 IV 1945 r. Oficjalnie władzę w powiecie przejął z rąk radzieckiego komendanta wojennego 3 VI 1945 r. Odwołany ze stanowiska prawdopodobnie pomiędzy 10 a 17 X 1945 r. (brak zachowanego aktu odwołania). Członek PPR (luty – grudzień 1945 r.) członek egzekutywy KW PPR w Olsztynie (od 24 IV 1945 r.), członek PPS (maj – 15 XII 1948). Aresztowany przez władze bezpieczeństwa w październiku 1945 r. pod zarzutem braku nadzoru nad podwładnym, który zdefraudował dużą kwotę pieniędzy publicznych. Skazany na karę 14 miesięcy więzienia został ulaskawiony przez prezydenta KRN Bolesława Bieruta. W latach 1946–1948 prowadził własne biuro budowlane „Autochton” w Olsztynie.

¹⁸ Jan Jaskólski (ur. 3 II 1903 r. w Łowiczu – zm. 10 X 1979 r. w Olsztynie), s. Leona i Zofii z d. Kowalewska. Wykształcenie średnie, urzędnik, podporucznik rezerwy WP. W 1922 r. ukończył 6 klas gimnazjum im. ks. Józefa Poniatowskiego w Łowiczu. W latach 1924–1926 był słuchaczem szkoły podchorążych rezerwy w Warszawie, gdzie złożył egzamin dojrzałości. Usunięty z czynnej służby wojskowej za sprzeciw wobec marszałka Józefa Piłsudskiego w okresie przewrotu majowego. Do wybuchu wojny pracował jako urzędnik lwowskiej Izby Skarbowej i wojewódzkich komisji rozjemczych we Lwowie (1926–1932), Nowogródku (1932–1938) oraz w Poznaniu (1938–1939). Brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. jako oficer w wytwórni balonów i spadochronów w Legionowie, gdzie został ciężko ranny w nogę. Okres okupacji spędził w Legionowie, zajmując się handlem oraz pracując jako robotnik przemyślowy. We wrześniu 1944 r. rodzina została wysiedlona przez Niemców z Legionowa, a J. Jaskólski wysłany do obozu przejściowego w Pruszkowie, skąd zbiegł w czasie transportu. W okresie od października 1944 do stycznia 1945 r. ukrywał się u rodziny żony we wsi Rawiczków (pow. skierniewicki). 7 III 1945 r. został skierowany przez MAP do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP. Do Olsztyna przybył 9 marca 1945 r. 1 IV 1945 r. otrzymał nominację Pełnomocnika Rządu RP na wicestarostę powiatu olsztyńskiego. W kwietniu i maju 1945 r. osobiście przyczynił się do rejestracji ponad 2600 autochtonów z powiatu olsztyńskiego, chroniąc ich tym samym przed wywózką do ZSRR przez radzieckie władze wojskowe. W styczniu 1947 r. mianowany delegatem KW PPR w Olsztynie do organizacji wyborów do Sejmu Ustawodawczego w okręgu nr 22 w Biskupcu. Decyzją wojewody olsztyńskiego z 4 X 1947 r. przeniesiony służbowo do pełnienia obowiązków kierownika starostwa mrągowskiego. W latach 1946–1948 był słuchaczem Studium Prawno-Administracyjnego w Olsztynie. Absolwent wyższego kursu administracyjnego MZO w 1946 r. Członek PPR (od 9 III 1945 r.) i PZPR (od 15 XII 1948 r.). Członek KW PPR w Olsztynie (1945–1948) i KP PPR powiatu olsztyńskiego (1945–1948), członek KW PZPR w Olsztynie (1948–1949) i KP PZPR (1947–1948) pow. olsztyńskiego (1945–1947).

¹⁹ Władysław Woźniak – nazwisko konspiracyjne, właściciel: Walter Późny (ur. 22 II 1910 r. w Dębowcu Wielkim, pow. nidzicki – zm. 20 IX 2012 r. w Olsztynie), s. Bogumiła i Amalii z d. Stach. Wykształcenie wyż-

z oddaniem. Ze strony ludności miejscowej w ostatnich czasach – nie w drodze administracyjnej, lecz przez partię – wpłynęły na niego zażalenia. Sekretarz Sołkowski sam w tej sprawie interweniował. Jakkolwiek przygotowania fachowe nie posiada, [to] jednak z bieżącymi problemami daje sobie radę. Politycznie jest bardzo aktywny i swoim osobistym wpływem powoduje zwiększenie znaczenia SL na swoim terenie.

Wicestarosta Henryk Dubniak²⁰, przynależność partyjna PPR. Człowiek młody, który może rozwinąć swe zdolności, przy dość wysokiej świadomości politycznej. Z czasem, przez zdobycie odpowiedniego doświadczenia, stanowić będzie bardzo cenny materiał ludzki.

9. Powiat Reszel z siedzibą w Biskupcu²¹ – starosta Stanisław Watras²², przynależność partyjna PPR. Wedle swych twierdzeń posiada przygotowanie

rze, z zawodu nauczyciel i dziennikarz, działacz polityczny, kulturalny i społeczny. Przedwojenny członek ZPwN, absolwent Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Działdowie (1929–1935) i Wyższej Szkoły Dziennikarskiej w Warszawie (1935–1939). W czasie kampanii wrześniowej 1939 r. zgłosił się do służby wojskowej w Lublinie, ale nie wziął udziału w walkach. Podczas okupacji niemieckiej przebywał początkowo w Warszawie. Aresztowany przez gestapo pod zarzutem wrogiej działalności wobec III Rzeszy w okresie międzywojennym, był więźniem Pawiaka (marzec – sierpień 1940 r.). Po wyjściu na wolność zaangażował się w działalność ruchu oporu. Nawiązał także kontakty z działaczami mazurskimi (m.in. z Karolem Małkiem), w ramach konspiracyjnego Związku Mazurów i był jednym ze współpracowników tajnego Instytutu Mazurskiego. W 1942 r., jako obywatel niemiecki, został powołany do służby wojskowej. Służył początkowo we Francji, a następnie na froncie wschodnim. W 1943 r. został ranny pod Nikopolem na Ukrainie. Według jednej z wersji w 1944 r. trafił do niewoli sowieckiej. Po ucieczce z pracy w kołchozie w Kazachstanie, przedostał się przez Rumunię do Polski. Początkowo ukrywał się pod Siedlcami, a w lipcu 1944 r. zgłosił do PKWN w Lublinie. Skierowany do pracy w Okręgu Mazurskim, przyjechał do Olsztyna 30 III 1945 r. wraz z grupą operacyjną MAP, kierowaną przez Pełnomocnika Rządu RP ppłk. J. Prawina. 2 IV 1945 r. otrzymał nominację tymczasową Pełnomocnika Rządu RP na stanowisko starosty powiatu szczycieńskiego. Do Szczytna przybył 4 IV 1945 r. Oficjalne przekazanie władzy administracyjnej w powiecie przez radzieckiego komendanta wojennego stronie polskiej nastąpiło 22 V 1945 r. 6 XI 1948 r. złożył pisemną rezygnację ze stanowiska. Odwołany dekretem MAP z 21 II 1949 r. z dniem 28 II 1949 r.

²⁰ Henryk Marian Dubniak (ur. 15 VII 1921 r. we Lwowie), ps. „Kula”, s. Władysława i Kazimierzy z d. Tarnowska. Wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik, podporucznik rezerwy WP. W latach 1940–1943 pracował jako urzędnik w miejskim urzędzie aprowizacji w Warszawie. Od wiosny 1943 do kwietnia 1944 r. służył w oddziałach partyzanckich Gwardii Ludowej i Armii Ludowej działających na ziemi krakowskiej. Po powrocie do Warszawy był do wybuchu powstania warszawskiego kierownikiem składu papierniczego. Walczył w powstaniu, gdzie został ciężko ranny. Po długim pobycie w szpitalu oraz rekonwalescencji na południu Polski wrócił do Warszawy jako inwalida wojenny. Był kierownikiem i organizatorem dzielnicowych struktur ZWM na Powiślu (styczeń – luty 1945). W kwietniu 1945 r. przyjechał do Olsztyna i pełnił początkowo obowiązki szefa kancelarii głównej Komendy Wojewódzkiej MO w Olsztynie (5 V – 27 VI 1945). Zwolniony ze służby jako inwalida wojenny z rekomendacją komendanta wojewódzkiego MO mjr. Józefa Pacyny „Głowackiego” do pracy w administracji publicznej. 28 VI 1945 r. otrzymał na mocy decyzji Pełnomocnika Rządu RP nominację tymczasową na stanowisko wicestarosty szczycieńskiego. Zwolniony na własną prośbę dekretem MZO z dniem 1 VII 1946 r., prawdopodobnie wyjechał do Szczecina.

²¹ Siedziba starostwa reszelskiego mieściła się od 30 V 1945 r. w Biskupcu.

²² Stanisław Watras (ur. 20 VIII 1906 r. – zm. 12 XII 1989 w Warszawie), s. Kazimierza i Marii z d. Dziadzińska, wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik skarbowy w Klemensowie, pow. zamojski, woj. lubelskie, i administracyjny, członek PPR. Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP z 11 V 1945 r. starostą powiatu reszelskiego. Oficjalne przekazanie władzy w powiecie administracji polskiej przez radzieckiego komendanta wojennego nastąpiło 4 VI 1945 r. Przeniesiony z dniem 1 V 1947 r. na mocy dekretu MZO na stanowisko starosty powiatu zgorzeleckiego.

do służby administracyjnej. Nie ma zdolności współzycia z podwładnymi, jednak stara się pracowitością w sprawach biurowości nadrobić swe niedociągnięcia organizacyjne.

Wicestarosta Waclaw Górski²³, przynależność partyjna SL. Pracownik posiadający rutynę urzędniczą, jednak bez zdolności współzycia z podwładnymi, o poglądach społecznych bardzo wstecznych. Akces do SL zgłosił dopiero od niedawna.

10. Powiat Lidzbark [Warmiński] – starosta Kazimierz Kondracki²⁴, przynależność partyjna nie zadeklarowana. Kilkakrotnie [z]jawił się u sekretarza partii Sokołowskiego oświadczając gotowość przystąpienia do PPR, jak również oświadczył to mnie. Nie czyniłem w tym kierunku nacisku ze względu na to, że wicestarosta jest członkiem PPR, nie chcąc przeprowadzać majorizacji [!] PPR (robiłem to w porozumieniu z sekretarzem Sokołowskim).

Starosta ten jest człowiekiem młodym, dzielnym, dobrym organizatorem, posiada ogólne wykształcenie. Z chwilą gdyby wstąpił do partii, niewątpliwie stanowiłby cenny nabytek.

Wicestarosta Kazimierz Matera²⁵, przynależność partyjna PPR. Cechuje go równowaga, i jakkolwiek ma raczej przygotowanie handlowe, daje sobie radę z obowiązkami wicestarosty. Ma on przygotowanie marksistowskie i usta-

²³ Waclaw Górski (ur. 29 XII 1895 r. w Modle, pow. mławski), s. Waclawa i Reginy z d. Zduńkowska. Wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik. W 1914 r. ukończył 8-klasowe gimnazjum w Łomży. W służbie państwowej zatrudniony od 1918 r., kolejno jako referent w starostwach powiatowych w: Makowie Mazowieckim (1918–1919), Włodawie (1919–1920), Radzyminie (1920–1923), Gostyninie (1923–1933) i Pułtusk (1933–1939). W 1928 r. został zaliczony do I kategorii urzędników państwowych. W okresie okupacji niemieckiej mieszkał w Warszawie i zajmował się handlem. 7 VIII 1944 r. wywieziony przez Niemców do obozu pracy przymusowej w Miliczu. Z rekomendacji Okręgu Warszawskiego PZZ delegowany 2 V 1945 . przez MAP do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. 7 V 1945 r. otrzymał decyzją Pełnomocnika Rządu RP nominację na stanowisko wicestarosty reszelskiego. Na mocy decyzji wojewody olsztyńskiego z 22 II 1946 r. został przeniesiony na stanowisko starosty powiatu węgrowskiego. Członek SL (od 1945 r.).

²⁴ Kazimierz Kondracki (ur. 19 V 1914 r. w Wyszkwowie, pow. pułtowski), s. Stanisława i Józefy z d. Wiernicka. Wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik, buchalter, podchorąży rezerwy WP. Po ukończeniu gimnazjum w Sokołowie Podlaskim był słuchaczem wydziału administracyjnego Akademii Nauk Politycznych w Warszawie (1934–1938). Od lutego 1939 r. pracował jako buchalter w Polskich Liniach Lotniczych „Lot” w Warszawie. Walczył w kampanii wrześniowej 1939 r., gdzie został ranny. 28 IX 1939 r. wzięty do niewoli niemieckiej. Zwolniony jako inwalida wojenny w marcu 1942 r., wrócił do Wyszkowa. Był kierownikiem działu spółdzielni rolniczo-handlowej (czerwiec 1943 – lipiec 1944) oraz nauczycielem w miejscowym gimnazjum (luty – kwiecień 1945). 28 III 1945 r. wystąpił do MAP z pisemną prośbą o skierowanie do pracy w administracji na terenie byłych Prus Wschodnich. 31 III 1945 r. skierowany przez MAP do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP 2 IV 1945 r. na stanowisko tymczasowego starosty powiatu lidzbarskiego. Urzędowanie objął 3 IV 1945 r. Od 20 X 1946 r. był słuchaczem Studium Administracyjno-Prawnego w Olsztynie. Zwolniony ze stanowiska na własną prośbę dekretem MZO z 14 III 1947 r. z dniem 31 III 1947 r. Początkowo bezpartyjny, a następnie członek SD (od 1946 r.).

²⁵ Kazimierz Matera (ur. 10 II 1908 r. w Czarnym Lesie, pow. błoński, woj. warszawskie), s. Józefa i Weroniki z d. Andrzejczak. Wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik. W 1927 r. ukończył Szkołę Handlową Wieczorną Zgromadzenia Kupców Miasta Stołecznego Warszawy. Pracował zawodowo od 1924 r. Początkowo jako goniec,

loną świadomość polityczną. W ostatnich czasach stan starostwa tego nieco się pogorszył.

11. Powiat Pruska Hława²⁶ – starosta Paweł Gagatko²⁷, przynależność partyjna SL. Człowiek o silnym charakterze lecz wybuchowy, demokrata. Ostatnie wypadki (scysja z organami milicji) spowodowały, że przeciwko niemu toczą się dochodzenia prokuratorskie.

Wicestarosta Henryk Kozarzewski²⁸, przynależność partyjna PPR. W działalności starostwa specjalnie się nie odznaczył, z trudnością podoła obowiązkom wicestarosty.

a później praktykant, sprzedawca i kierownik działu w Towarzystwie Handlowo-Przemysłowym „Block – Brun” S.A. w Warszawie (1924–1938, z roczną przerwą z powodu choroby), i w jego oddziale we Lwowie (1938–1939). W czasie radzieckiej okupacji Lwowa był kierownikiem oddziału tej firmy przekształconej w tzw. komitet pracowniczy, a następnie włączonej do spółdzielni pracy „Prommechanik” (1939–1941). Podczas okupacji niemieckiej miasta pracował krótko jako kalkulator tej spółdzielni pod niemieckim zarządem komisarycznym (czerwiec – październik 1941), a następnie został przedstawicielem handlowym Polskich Zakładów „Phillips” S.A. (styczeń – marzec 1942) i ponownie Towarzystwa Handlowo-Przemysłowego „Block – Brun” (kwiecień 1942 – czerwiec 1944). W czerwcu 1944 r. przeniósł się z Lwowa do rodziny żony w Jaktorowie pod Warszawą i podjął pracę urzędnika w centrali Towarzystwa (czerwiec – sierpień 1944). W kwietniu 1945 r. wstąpił do PPR. Z polecenia partii delegowany do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. 25 V 1945 r. otrzymał decyzją Pełnomocnika Rządu RP nominację na stanowisko wicestarosty lidzbarskiego. W 1947 r. ukończył wyższy kurs administracyjny MZO w Józefowie pod Warszawą. Decyzją MZO z 26 X 1948 r. pełnił obowiązki starosty lidzbarskiego, prawdopodobnie do maja 1949 r. (brak zachowanego dekretu nominacyjnego). Zwolniony dekretem MAP ze stanowiska wicestarosty z dniem 30 VI 1949 r. w związku z powołaniem na stanowisko przewodniczącego zarządu ZP GS SCH w Lidzbarku Warmińskim (1 VII 1949 – luty 1952).

²⁶ Obecnie Bagrationowsk w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

²⁷ Paweł Gagatko (ur. 10 V 1906 r. w Jędruszkowcach, gm. Zarszyn, pow. sanocki, zm. 31 VIII 1986 r. w Olsztynie), s. Jana i Marii z d. Solan. Pochodzenie chłopskie, wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik. Po ukończeniu gimnazjum w Sanoku w 1926 r., był w latach 1926–1928 studentem wydziału prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1928 r., po przerwaniu studiów z powodów finansowych, został powołany do odbycia służby wojskowej w Szkole Podchorążych Piechoty w Gródku Jagiellońskim. Wydalony ze szkoły po sześciu miesiącach za „lewicowe przekonania”, resztę służby odbył w miejscowym 26 pułku piechoty. Po zwolnieniu z wojska był przez dwa lata bezrobotny, pozostając w gospodarstwie rodziców. Od 15 II 1932 do 12 IX 1939 r. zatrudniony początkowo jako pracownik kontraktowy, a później referendarz starostwa grodzkiego we Lwowie. Okres okupacji niemieckiej spędził w rodzinnej wsi, pracując w gospodarce brata. Członek SL (od 1944 r.) i ZSL (od 29 XI 1949 r.). W końcu sierpnia 1944 r. powołany decyzją wojewody rzeszowskiego na stanowisko wicestarosty sanockiego. 10 IV 1945 r. przeniesiony służbowo do dyspozycji Pełnomocnika Generalnego Rządu RP dla Ziem Odzyskanych. W 45-osobowej ekipie delegowanej z województwa rzeszowskiego przybył do Warszawy 12 IV 1945 r. Skierowany do Okręgu Mazurskiego, dotarł do Olsztyna 18 IV 1945 r. Był początkowo sekretarzem Pełnomocnika Rządu RP J. Prawina (20 IV – 6 VI 1945), a następnie otrzymał decyzją Pełnomocnika Rządu RP z dniem 6 VI 1945 r. nominację na starostę powiatowego w Pruskiej Hławce. Przybył do Pruskiej Hławy 18 czerwca, a dzień później siedzibę starostwa przeniesiono do Landsbergu (Górowa Hławeckiego). Oficjalne przekazanie władzy administracji polskiej przez radzieckiego komendanta wojennego nastąpiło 27 VI 1945 r. Odwołany ze stanowiska 7 II 1946 r. na własną prośbę (brak w zachowanych dokumentach dekretu odwołującego MZO), przekazał obowiązki 14 II 1946 r. nowemu staroście Wilhelmowi Dolewce (dekret nominacyjny otrzymał 11 II 1946 r.). Przeniesiony do Olsztyna, pełnił funkcję zastępcy naczelnika wydziału społeczno-politycznego Urzędu Pełnomocnika Rządu RP (15 IV – 1 VI 1946) i dyrektora Biura Prezydialnego MWRN (1 VI – 15 XII 1946).

²⁸ Henryk Kozarzewski (ur. 15 III 1918 r. w Borza-Przechach, gm. Kozłowo, pow. pułtuski), ps. „Witold”, s. Fabiana Konstantego i Józefy z d. Jeleń. Wykształcenie niepełne średnie, z zawodu urzędnik. W 1939 r. ukończył I klasę gimnazjum państwowego im. P. Skargi w Pułtusku. W okresie okupacji mieszkał i pracował w gospodarstwie

12. Powiat Gierdawy²⁹ z siedzibą w Nordenburgu³⁰ – starosta Józef Kaszyński³¹, przynależność partyjna PPS. Długoletni praktyk administracyjny, człowiek spokojny, w sile wieku, z gruntu porządny, idący na szczyry front współpracy politycznej z PPR.

Wicestarosta – wakat.

Trudne warunki w obecnym czasie powstałe na terenie powiatu Gierdawy, w związku z możliwością odcięcia tego powiatu do ZSRR, pociągnęły za sobą w skutkach częściowe zaniedbanie.

13. Powiat Rastembork³² – starosta Jan Downar³³, przynależność partyjna PPS. Jakkolwiek nie posiada przygotowania administracyjnego, [to] jednak – korzystając ze zdolności organizacyjnych – osiąga dobre wyniki w pracy. Jako

u rodziców we wsi Osiek, gm. Gołymin, pow. ciechanowski. Od października 1944 r. żołnierz AL w oddziale Władysława Mazura, działającym na terenie powiatów ciechanowskiego i pułtuskiego. Po zakończeniu działań wojennych delegowany przez partię na stanowisko powiatowego pełnomocnika ds. wykonania reformy rolnej w pow. ciechanowskim (18 I – 31 III 1945), a następnie wiceprezesa ZP ZSCh w Ciechanowie (1 IV – 8 VII 1945). Członek PPR (od 20 V 1943 r.) i PZPR (od 15 XII 1948 r.). 26 VII 1945 r. otrzymał nominację tymczasową Pełnomocnika Rządu RP na stanowisko wicestarosty w Landsbergu (Górowie Iławeckim). Objął urządowanie 15 VII 1945 r. Przeniesiony na własną prośbę dekretem MZO z 22 III 1948 r. na stanowisko wicestarosty piskiego z dniem 4 III 1948 r.

²⁹ Obecnie Żeleznodorożnyj w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

³⁰ Obecnie Kryłowo w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

³¹ Józef Kaszyński (ur. 7 IX 1892 r. w Łodzi), s. Marcina i Karoliny z d. Bralewska. Wykształcenie średnie, z zawodu dziennikarz, nauczyciel i urzędnik. Ukończył średnią 7-klasową szkołę handlową, kurs buchalterii i kurs samorządowy. Od 1908 r. dziennikarz „Gazety Łódzkiej” i „Nowego Kuriera Łódzkiego”. W okresie I wojny światowej był aktorem w Teatrze Miejskim w Łodzi (1914–1916) oraz nauczycielem w powiecie łaskim. W latach 1918–1919 sekretarz inspektoratów szkolnych w Łodzi i w Płońsku. Burmistrz Płońska (kwiecień 1919 – lipiec 1927), a następnie buchalter w prywatnej firmie rolniczo-handlowej w Płońsku, Fabryce Dykty Braci Konopackich w Mostach koło Grodna i syndykacie rolnym w Płońsku (1927–1941). W lutym 1941 r. aresztowany przez Niemców i wywieziony do obozu pracy. Po zwolnieniu, wyjechał do Wyszkowa, gdzie pracował jako referent podatkowy w zarządzie miasta oraz buchalter w spółdzielni mleczarskiej (1942–1944). Od września 1944 r. sekretarz zarządu miasta w Wyszkowie, członek PRN oraz powiatowej rady związków zawodowych. Skierowany przez MAP 5 VI 1945 r., z rekomendacji Wojewódzkiego Komitetu Robotniczego PPS w Warszawie, do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. 12 czerwca mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP na stanowisko tymczasowego wicestarosty powiatu gierdawskiego, a 30 VIII 1945 r. tymczasowego starosty gierdawskiego. 4 XI 1945 r. otrzymał nominację Pełnomocnika Rządu RP na stanowisko starosty powiatu morąskiego. Zwolniony ze stanowiska na własną prośbę dekretem MZO z 22 III 1948 r. z dniem 30 IV 1948 r. Członek PPS (od 1919 r.), przewodniczący MK PPS (od 1 VI 1946 r.) oraz II wiceprzewodniczący (od 1 V 1946 r.) i przewodniczący (od 15 III 1948 r.) PK PPS w Morągu.

³² Kętrzyn (od 7 V 1946 r.).

³³ Jan Downar vel Bielski (ur. 9 X 1899 r.), s. Michała. Członek przedwojennej PPS. 5 II 1945 r. wyjechał z Białegostoku jako członek wydziału spożywczego grupy operacyjnej starostwa kętrzyńskiego z tymczasową siedzibą w Białej. Powrócił w początkach kwietnia 1945 r. do Białegostoku. Delegowany do Okręgu Mazurskiego 13 IV 1945 r. przez Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP na Prusy Wschodnie w Białymstoku z nominacją na starostę kętrzyńskiego. 18 V 1945 r. przejął oficjalnie władzę w powiecie od radzieckiego komendanta wojennego. Honorowy prezes założonej 17 VI 1945 r. Spółdzielni Spożywców „Ostoja” w Kętrzynie. Od 26 VIII 1945 r. członek Tymczasowego Komitetu PPS w Kętrzynie. W połowie listopada 1945 r. aresztowany przez władzę bezpieczeństwa. Odwołany ze stanowiska decyzją Pełnomocnika Rządu RP z dniem 26 XI 1945 r. Zwolniony z aresztu 28 XI 1945 r., przekazał tymczasowe kierownictwo starostwa Stanisławowi Fryzie, inspektorowi wydziału inspekcji starostw Urzędu Pełnomocnika Rządu RP (do 28 II 1946 r.).

stary socjalista w koncepcji współpracy politycznej trudny, wielka rzutkość jego może pociągnąć za sobą niewłaściwe wyniki.

Wicestarosta Jerzy Owierczuk³⁴, przynależność partyjna PPR. Wedle sprzecznych twierdzeń osób postronnych – Białorusin. Przygotowania odpowiedniego, ani zdolności nie ma, nie zdradza też zapału do pracy, a raczej jest zupełnie bierny.

14. Powiat Nibork³⁵ – starosta Feliks Śniecikowski³⁶, przynależność partyjna PPR. W tych dniach dopiero objął urządowanie – stanowi typ człowieka bezpośredniego, bez przygotowania administracyjnego, jednak daje zadatki na dobrego gospodarza.

³⁴ Jerzy Owierczuk (ur. 25 XI 1912 r. w Siedlcach – zm. w czerwcu 1978 r. w Kętrzynie), s. Jana i Anny z d. Szczuka. Wykształcenie zawodowe, plutonowy rezerwy WP. W latach 1925–1927 uczęszczał do preparandy nauczycielskiej w Białej Podlaskiej, a następnie do Państwowej Szkoły Zawodowej Przemysłu Drzewnego w Hajnówce (1928–1930). Wykształcenie uzupełniał na kursach korespondencyjnych „Wiedzy”, gdzie zaliczył program siódmej klasy gimnazjum (1931–1934). W latach 1932–1934 był członkiem Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi. Po odbyciu służby wojskowej (1934–1936), pracował jako kierownik ładowni w tartaku państwowym w Hajnówce (1936–1939). Ranny podczas kampanii wrześniowej 1939 r. W okresie II wojny światowej początkowo był kierownikiem hali w tartaku w Hajnówce (1939–1941), a następnie – w czasie okupacji niemieckiej – pracował jako robotnik w fabryce chemicznej. W 1944 r. utrzymywał kontakty z radzieckim oddziałem partyzanckim im. F. Dzierżyńskiego działającym w Puszczy Białowieskiej, w którym też przebywał w okresie działań frontowych. W końcu 1944 r. wstąpił do PPR. Z rekomendacji Obwodowego Komitetu PPR w Białymstoku został 23 IV 1945 r. delegowany przez Pełnomocnika Rządu RP na Prusy Wschodnie do objęcia stanowiska wicestarosty kętrzyńskiego. Nominacja została wydana przez Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski 14 V 1945 r. Na zebraniu pracowników organizowanego starostwa i pracowników PKP w Kętrzynie, które odbyło się 6 V 1945 r., J. Owierczuk został wybrany na prezesa koła związku zawodowego pracowników państwowych. 24 V 1946 r. na wniosek Pełnomocnika Rządu RP minister ZO wystawił dekret odwołujący go ze stanowiska z dniem 1 VI 1946 r., z jednoczesnym przeniesieniem na stanowisko referenta osiedleńczego w starostwie węgorszewskim. Wobec pisemnego zgłoszenia przez Owierczuka decyzji o wystąpieniu ze służby państwowej, na wniosek wojewody olsztyńskiego został zwolniony ze stanowiska w trybie natychmiastowym na mocy dekretu MZO z 15 VII 1946 r.

³⁵ Nidzica (od 7 V 1946 r.)

³⁶ Feliks Śniecikowski (ur. 19 IV 1896 r. w Józefkowie, gm. Szczawin, pow. gostyniński – zm. 14 II 1971 r. w Gostyninie), s. Konstantego i Marianny z d. Markiewicz. Wykształcenie niepełne średnie, z zawodu kupiec, rolnik i urzędnik, chorąży rezerwy WP. Po ukończeniu szkoły podstawowej pracował jako robotnik rolny i drogowy, a następnie pracownik fizyczny w firmie skupu trzody i zboża. Ukończył 4 klasy gimnazjum typu rosyjskiego w Kutnie w 1918 r. W latach 1918–1921 służył w WP. Zdemobilizowany w stopniu chorążego rezerwy. Po powrocie z wojska do Gostynina założył i prowadził skup drobiu (1922–1928). W 1928 r. kupił gospodarstwo rolne w Legardzie koło Gostynina. Był pełnomocnikiem warszawskiej Kasy Chorych do spraw budowy sanatorium przeciwgruźliczego w Kruku k. Gostynina (1938–1939). W okresie międzywojennym należał do PSL „Wyzwolenie”. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r., gdzie został lekko ranny i trafił do niewoli niemieckiej. Zwolniony na początku 1940 r., powrócił do Legardy. W okresie okupacji prowadził gospodarstwo rolne oraz pracował jako robotnik w spółdzielni skupu bydła i trzody. Działając w strukturach konspiracyjnych KOP i AK, zaopatrywał w żywność partyzantów z placówki w Szczawinie Kościelnej, której komendantem od 1942 r. był jego szwagier Józef Paluszkiwicz ps. „Karas”. W 1944 r. został aresztowany pod zarzutem działalności na szkodę gospodarczą Niemiec. Po kilku miesiącach zbiegł z więzienia i ukrywał się w okolicznych lasach. Żona i dzieci zostały wywiezione na roboty do Niemiec. W styczniu 1945 r., po wkroczeniu Armii Czerwonej, powrócił do Legardy i wstąpił do PPR. 21 I 1945 r. został wybrany na członka Tymczasowej Rady Narodowej dla miasta i powiatu w Gostyninie, a także referentem aprowizacyjnym do spraw zaopatrzenia w żywność miejscowej ludności oraz stacjonujących oddziałów wojskowych. Tydzień później, 28 I 1945 r., mianowany przez Henryka Wilczyńskiego Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP starostą powiatu gostynińskiego. Odwołany na własną prośbę 28 VII 1945 r. Delegowany w sierpniu 1945 r. przez MAP do dyspozy-

W tych dniach wpłynęło pismo inspektora Biura Kontroli Min[isterstwa] Aprowizacji i Handlu Fryderyka Krasickiego, w którym donosi, że w związku z działalnością starosty w Gostyninie stwierdził on u niego nadużycia, które poda do wiadomości Biura Kontroli tegoż Ministerstwa³⁷.

Wicestarosta Feliks Siejwa³⁸, przynależność partyjna PPS. Prawnik i praktyk administracyjny, który może stanowić podporę dla niefachowego starosty. Człowiek, który ucierpiał w obozach niemieckich, wykazuje raczej pewną bierność spowodowaną przemęczeniem, a może i nastawieniem politycznym.

15. Powiat Frydland³⁹ z siedzibą w Bartoszcach – starosta Edward Wesołowski⁴⁰, bezpartyjny. Człowiek inteligentny, ale o naleciałościach kapitalistycznych. Sprytny i gospodarny, mogący wiele przynieść dobrego dla powiatu, o ile nie ulegnie pokusom materialnych korzyści.

cji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. 14 IX 1945 r. otrzymał decyzją Pełnomocnika Rządu RP nominację na stanowisko starosty powiatu nidzickiego. Dekretem MZO z 1 VI 1946 r. mianowany starostą powiatu pasłęckiego. W latach 1946–1948 sekretarz ZP GS Sch w Pasłęku. Od 12 III 1947 r. członek KP PPR w Pasłęku. Odwołany ze stanowiska starosty dekretem MZO z 1 VII 1948 r. z dniem 31 VII 1948 r.

³⁷ Pismo F. Krasickiego zostało skierowane do Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski 24 IX 1945 r. Byłemu staroście z Gostynina zarzucano dopuszczenie do zmarnowania zapasów zboża zgromadzonego w magazynie w Sannikach oraz bezprawne zajęcie i sprzedaż spirytusu z gorzelnii w Lucieniu. Jak wynika ze sprawozdania Franciszka Felczaka referenta KC PPR z 6 XI 1945 r., który wizytował Okręg Mazurski, F. Śniecikowskiemu oskarżano o popełnienie nadużyć gospodarczych na kwotę 20 tys. zł. Miało to też być powodem jego wykluczenia z partii decyzją KW PPR w Warszawie (nie odnaleziono informacji o dalszym przebiegu sprawy). Sprawa zarzutów przeciwko Śniecikowskiemu, podejrzanemu o popełnienie przestępstwa z art. 286 § 3 Kodeksu Karnego, stała się przedmiotem postępowania sądowego. Ostatecznie, wyrokiem Sądu Grodzkiego w Gostyninie z 12 XI 1947 r., został on uniewinniony. Nieprawdziwa okazała się również informacja o jego usunięciu z partii w 1945 r.

³⁸ Feliks Siejwa, s. Juliana i Katarzyny z d. Michalak. Wykształcenie wyższe, z zawodu kupiec, urzędnik. W 1928 r. ukończył gimnazjum humanistyczne im. Króla Władysława Jagiełły w Płocku. W latach 1928–1930 był praktykantem w kancelarii notarialnej Tomasza Miszewskiego w Warszawie, a następnie urzędnikiem w Ministerstwie Skarbu i kilku urzędach skarbowych (1931–1935). W 1934 r. ukończył wydział prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1936 r. prowadził własne przedsiębiorstwo handlowe. W styczniu 1943 r. aresztowany przez gestapo, był krótko przetrzymywany w więzieniu na ul. Pawiej w Warszawie. Więzień obozów koncentracyjnych, m.in. Majdanka i Gross Rosen (17 I 1943 – 8 V 1945). Do Polski wrócił 26 V 1945 r. Delegowany 28 VI 1945 r. przez MAP do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. W Olsztynie od 5 VII 1945 r. Następnego dnia zatrudniony tymczasowo jako urzędnik wydziału organizacyjnego Urzędu Pełnomocnika Rządu RP. Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP 17 VII 1945 r. na stanowisko tymczasowego wicestarosty nidzickiego. Przedwojenny członek PPS, organizator struktur partii w Nidzicy i powiecie nidzickim, p.o. kierownika oddziałów wiejskiego i Ziem Odzyskanych WK PPS w Olsztynie (październik 1946 – 9 I 1947 r.), kierownik oddziału samorządowego WK PPS (od 9 I 1947 r.), członek Wojewódzkiego Komitetu Wyborczego PPS w Olsztynie (powołanego 27 XI 1946 r.). 17 V 1946 r. F. Siejwa został decyzją Pełnomocnika Rządu RP zawieszony w czynnościach służbowych. Zwolniony ze stanowiska wicestarosty na własną prośbę dekretem MZO z 5 VI 1946 r. z dniem 31 V 1946 r.

³⁹ Obecnie Prawdinsk w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

⁴⁰ Edward Wesołowski (ur. w 1899 r.), wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik, bezpartyjny. Od 1927 r. pracował w administracji samorządowej. Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski 6 IV 1945 r. starostą frydlandzkim z siedzibą w Bartoszcach. Zwolniony ze stanowiska na mocy decyzji wojewody olsztyńskiego z dniem 31 V 1946 r. (w aktach osobowych brak życiorysu i ankiety personalnej).

Wicestarosta Andrzej Wakar⁴¹, przynależność partyjna PPR. Posiadający marksistowskie przygotowanie, i to nawet głębokie, ale o braku życiowej tężyzny – człowiek z gruntu uczciwy.

16. Powiat Żądzbork⁴² – starosta Czesław Krzewiński⁴³, przynależność partyjna PPR. Typ nowego człowieka, zdolny, energiczny, rzutki, ale łatwo ulec mogący pokusom. Interesom partii oddany i dlatego zasługujący na poparcie.

W ostatnich czasach toczą się przeciwko niemu dochodzenia administracyjne – w związku z czym otrzymał dwutygodniowy urlop – których wyniki nie zostały jeszcze doprowadzone do końca.

Wicestarosta Adam Ciechanowski⁴⁴, bezpartyjny. Jakkolwiek również nie posiada przygotowania administracyjnego, do tej pory podołał obowiązkom. Swoim politycznym nastawieniem jest zbliżony do PPR.

⁴¹ Andrzej Anatol Wakar (ur. 30 XI 1920 r. w Warszawie – zm. 21 V 1995 r. w Olsztynie), s. Włodzimierza i Marii z d. Czmoch. Wykształcenie wyższe, urzędnik działacz polityczny i społeczny. W 1938 r. ukończył gimnazjum humanistyczne W. Górskiego w Warszawie. Do wybuchu II wojny światowej był studentem historii wydziału humanistycznego Uniwersytetu Warszawskiego, jednocześnie pracując jako sekretarz administracyjny Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie (12 I – 4 IX 1939 r.). W okresie okupacji niemieckiej był kolejno: referentem w hurtowni artykułów pierwszej potrzeby w Warszawie (wrzesień 1939 – sierpień 1940) oraz referentem i kancelistą w spółdzielniach „Społem” w Końskich (marzec 1941 – styczeń 1943) i w Garwolinie (luty – grudzień 1943). Do końca wojny mieszkał, utrzymując się z prac dorywczych, w Warszawie, Piastowie i Boernerowie (styczeń – grudzień 1944). Uczestniczył w powstaniu warszawskim, służąc w oddziałach obrony cywilnej. Delegowany 7 IV 1945 r. decyzją MAP do Okręgu Mazurskiego. 16 V 1945 r. otrzymał nominację tymczasową Pełnomocnika Rządu RP na stanowisko wicestarosty bartoszyckiego. Pomimo dekretu MZO z 21 V 1946 r. o przeniesieniu A. Wakara z dniem 1 VI 1946 r. na równorzędne stanowisko do Szczytna, nie objął tego urzędu. 19 VI 1946 r. został wybrany na przewodniczącego PRN w Bartoszycach. Obowiązki przewodniczącego pełnił od 2 VIII 1946 r., a od 14 VI 1947 r. jako delegat PRN sprawował mandat radnego MWRN w Olsztynie. Zwolniony na własną prośbę 31 XII 1948 r., przeniósł się do Olsztyna, gdzie kontynuował pracę w administracji publicznej. Członek NZMS (1938–1939) i PPR (od 21 VII 1945 r.).

⁴² Mrągowo (od 7 V 1946 r.).

⁴³ Czesław Krzewiński (ur. 6 IX 1911 r. w Warszawie), s. Mateusza i Franciszki z d. Glińska. Wykształcenie średnie, z zawodu monter i urzędnik. W latach 1927–1931 był praktykantem w zakładach rusznikarskich i uczniem zawodowej szkoły samochodowej w Warszawie. Po odbyciu służby wojskowej w 1934 r., przez dwa lata pozostawał bez stałego zatrudnienia. W latach 1936–1937, po ukończeniu kursu PCK, pracował jako instruktor medyczny. W 1938 r. złożył eksternistyczny egzamin dojrzałości, a następnie został słuchaczem Państwowej Szkoły Teletechnicznej w Warszawie (10 X 1938 – 1 IX 1939). W okresie II wojny światowej przebywał w Białymstoku, gdzie pracował początkowo w charakterze pracownika gospodarczego szpitala św. Rocha (1 IV – 31 VIII 1940), a następnie był technikiem sieci kablowych w elektrowni miejskiej (15 IX 1940 – 1 X 1944). W 1944 r. wstąpił do PPR. Delegowany przez KW PPR w Białymstoku na stanowisko pełnomocnika PKWN ds. reformy rolnej w powiecie suwalskim (12 XI – 10 XII 1944), a następnie pełnomocnika do spraw realizacji kontyngentów opalowych w powiecie białskim (Biała Podlaska – 10 XII 1944 – 1 III 1945). 23 IV 1945 r. mianowany przez Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP na Prusy Wschodnie w Białymstoku Henryka Olejniczaka na stanowisko starosty powiatu mrągowskiego. Przybył do Mrągowo 28 V 1945 r. Decyzją wojewody olsztyńskiego z 4 X 1947 r. został zawieszony w czynnościach służbowych. Odwołany ze stanowiska dekretem MZO z dniem 28 XI 1947 r.

⁴⁴ Błędnie podane nazwisko. Właściwie: Adam Ciechanowicz (ur. 14 XI 1902 r. w Wilnie), s. Jakuba i Anny z d. Czerniawska. Wykształcenie średnie, z zawodu zecer i urzędnik, sierżant rezerwy WP. W latach 1916–1923 pracował jako uczeń i zecer w zakładzie drukarskim A. Zukowskiego w Wilnie. Po ukończeniu szkoły podstawowej kontynuował naukę w Szkole Handlowej Wieczorowej Towarzystwa Kupców i Przemysłowców Miasta Wilna

17. Powiat Jansbork⁴⁵ – starosta Franciszek Wysocki⁴⁶, przynależność partyjna PPR. Człowiek starszy, wedle twierdzeń swych długoletni samorządowiec, powinien posiadać doświadczenie administracyjne, jednak w wynikach pracy tego nie widać. Obawiam się, że[by] starostwo to, w najbliższym czasie, nie dało nowych kłopotów.

Wicestarosta Edward Rutkowski⁴⁷, bezpartyjny. Od niedawna przystąpił do pracy, tak iż wyników jego pracy bliżej poznać nie mogłem. Jednak bezpo-

(1917–1920). W 1937 r. jako ekstern złożył egzamin maturalny w Gimnazjum Państwowym im. Króla Zygmunta Augusta w Wilnie. Po odbyciu służby wojskowej (1923–1925) był intendentem w rejonowym zarządzie żywnościowym Dowództwa Okręgu Korpusu oraz rachmistrzem w firmie „Papier”. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r. jako intendent w Grupie Operacyjnej „Dubno”. Przez cały okres wojny przebywał w Wilnie, gdzie pracował kolejno jako: robotnik przy robotach publicznych magistratu miasta (1939–1940), zecer w Drukarni Państwowej nr 3 (1940–1941), robotnik kanalizacyjny (1941), ponownie zecer w Drukarni Państwowej nr 1 (listopad 1941 – luty 1942), robotnik kolei wąskotorowej (marzec 1942 – czerwiec 1944) oraz powtórnie zecer w Drukarni Państwowej nr 1 (VII 1944 – marzec 1945). 27 III 1945 r. wyjechał jako repatriant z Wilna do Białegostoku. Decyzją Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP na Prusy Wschodnie mianowany 23 IV 1945 r. wicestarostą mrągowskim. Członek PPR (od 21 VII 1945 r.), współzałożyciel i pierwszy prezes Spółdzielni Spożywców „Grunwald” oraz przewodniczący ZP GS SCh w Mrągowie (1945–1946). Dekretem MZO z 10 IX 1947 r. odwołany z dniem 30 IX 1947 r. ze stanowiska wicestarosty i mianowany powiatowym pełnomocnikiem rządu do spraw podatku gruntowego w powiecie mrągowskim.

⁴⁵ Pisz (od 7 V 1946 r.). Pełnomocnik Rządu RP wydał 13 IX 1945 r. zgodę na przeniesienie siedziby starostwa z Białej Piskiej do Pizsa. Przeniesienie nastąpiło faktycznie dwa tygodnie później, tzn. 27 IX 1945 r.

⁴⁶ Franciszek Wysocki (ur. 27 XI 1891 r. w Ślesinie, pow. koniński), s. Franciszka i Lucji z d. Uniejewska. Wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik. Ukończył gimnazjum w Petersburgu (w 1912 r.) oraz wyższy kurs administracyjny na Uniwersytecie Warszawskim (w 1918 r.). Służbę w administracji publicznej rozpoczął jako urzędnik w starostwie konińskim (1919 r.), a następnie był inspektorem samorządu gminnego w starostwie szczuczynskim (1919–1939). W okresie okupacji niemieckiej pracował jako robotnik w cukierni w Ślesinie. 16 VII 1945 r. decyzją Pełnomocnika Rządu RP otrzymał nominację na starostę powiatu piskiego. Aresztowany przez władze bezpieczeństwa 30 lub 31 X 1945 r. Decyzją Pełnomocnika Rządu RP z 17 XII 1945 r. zawieszony w czynnościach służbowych. 15 V 1946 r. złożył pisemną prośbę do wojewody olsztyńskiego „o niezwłoczne zwolnienie ze służby państwowej” (nie odnaleziono dekretu odwołującego z datą zwolnienia).

⁴⁷ Błędnie podane imię. Właściwie: Edmund Szymon Rutkowski (ur. 22 XII 1917 r. w Berlinie – zm. 4 V 1997 r. w Warszawie), s. Edmunda i Anieli z d. Nowakowska. Wykształcenie wyższe, prawnik, urzędnik, nauczyciel. W 1919 r. przyjechał wraz z rodzicami z Berlina do Poznania. Absolwent gimnazjum klasycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w 1936 r. W latach 1936–1937 odbył dywizyjny kurs podchorążych przy 57 pułku piechoty. Od 1937 r. student wydziału ekonomiczno-prawnego Uniwersytetu Poznańskiego. W 1939 r. został członkiem zarządu Bratniej Pomocy Studentów UP. W listopadzie 1940 r., w obawie przed aresztowaniem przez gestapo, przedostał się do Warszawy, gdzie pracował, działając w konspiracji, jako kontroler kolejowy na dworcu Warszawa Wileńska. W 1944 r. uzyskał absolutorium na tajnych kompletach wydziału prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Żołnierz Batalionu „Sokol” KB, o ps. „Edward”. Został ciężko ranny w powstaniu warszawskim, wskutek czego utracił rękę. Był jeńcem wojennym w Stalagu XI B Fallingb. (6 X 1944 – 3 V 1945). Po powrocie do Warszawy został 8 VI 1945 r. zatrudniony jako urzędnik w departamencie dróg wodnych Ministerstwa Komunikacji. 12 VII 1945 r. delegowany przez MAP z rekomendacji premiera Rządu Tymczasowego RP Edwarda Osóbki-Morawskiego do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. Mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP 27 VII 1945 r. tymczasowym wicestarostą powiatu piskiego. Wobec zwolnienia ze stanowiska starosty Józefa Wróblewskiego, od 13 XI 1945 r. faktycznie pełnił jego obowiązki. Mianowany dekretem MZO z 4 VI 1946 r. p.o. starosty powiatu piskiego z dniem 1 VI 1946 r. 21 IV 1947 r. złożył pisemną rezygnację ze stanowiska p.o. starosty. Na mocy dekretu MZO z 19 V 1947 r. odwołany ze stanowiska z dniem 31 V 1947 r. W 1946 r. wstąpił do PPS. Od 1 VIII 1947 r. przewodniczący, a od 15 III 1948 r. wiceprzewodniczący PK PPS w Piszku oraz od 15 IX 1947 r. członek RW PPS w Olsztynie. Po odwołaniu pracował w charakterze kierownika punktu skupu ryb Mazurskiej Spółdzielni Rybackiej (15 VI – XI 1947), a także był nauczycielem języka łacińskiego w Państwowym Gimnazjum w Piszku (1 IX 1947 – XI 1947). W listopadzie 1947 r. wyjechał – wraz z rodziną – z Pizsa do Poznania, gdzie został etatowym zastępcą Rzecznika Kontroli Partyjnej WK PPS (1 XII 1947 – 15 XII 1948).

średnie wrażenie daje asumpt do tego, aby uważać go za zdolnego, dobrego pracownika i inteligentnego.

18. Powiat Darkiejmy⁴⁸ – nieobsadzony ze względu na to, że pozostała jego część włączona zostanie do powiatu sąsiedniego.

19. Powiat Węgorbork⁴⁹ – starosta Tadeusz Rogowski⁵⁰, przynależność partyjna PPS. Posiada doświadczenie administracyjne, w pracach swych ostrożny i formalista. Stara się o współzycie na swoim trudnym terenie, jednak w poglądach swych często reakcyjny, w związku z tym miewa trudności z partiami.

Wicestarosta – wakat.

20. Powiat Łuczany⁵¹ – starosta Stefan Ławrowski⁵², przynależność partyjna PPS. Starszy, posiadający znajomość administracji, trudno idący na współ-

⁴⁸ Obecnie Oziorsk w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

⁴⁹ Węgorzewo (od 7 V 1946 r.).

⁵⁰ Błędnie podane imię. Właściwie: Witold Rogowski (ur. 20 VIII 1900 r. w Haponowiczach, gubernia mohylewska, Rosja), s. Witolda i Stanisławy z d. Makowiecka. Wykształcenie średnie, z zawodu urzędnik, członek PPS. Słuchacz wydziału administracji państwowej i komunalnej Akademii Nauk Politycznych w Warszawie (od 1934 r.). W latach 1926–1928 referent wydziału powiatowego sejmiku powiatu błońskiego z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim, a następnie referent i sekretarz administracyjny starostwa błońskiego (1928–1939). Brak informacji o działalności w okresie okupacji niemieckiej. 12 I 1945 r. zgłosił się do służby państwowej i został mianowany referentem apro wizacji i handlu starostwa błońskiego. Przeniesiony 15 V 1945 r. z polecenia MAP do dyspozycji Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski. Początkowo naczelnik wydziału organizacyjnego Urzędu Pełnomocnika Rządu RP (od 2 VI 1945 r.), a 11 VI 1945 r. mianowany decyzją Pełnomocnika Rządu RP tymczasowym starostą powiatu węgorzewskiego. Do Węgorzewa przybył 16 VI 1945 r. Od 13 I 1946 r., z powodu gruźlicy płuc, przebywał na zwolnieniu lekarskim, a następnie na urlopie zdrowotnym i bezpłatnym. Zwolniony ze stanowiska starostą dekretem MZO z dniem 28 II 1947 r.

⁵¹ Giżycko (od 7 V 1946 r.).

⁵² Stefan Ławrowski (ur. 19 XII 1888 r. w Krakowie), s. Włodzimierza i Klotyldy z d. Swolkień. Wykształcenie średnie, z zawodu buchalter i urzędnik. Po ukończeniu gimnazjum, odbył jednoroczny kurs abituriencki Akademii Handlowej w Krakowie w 1910 r. W latach 1911–1913 pracował jako buchalter w warszawskich firmach handlowych, a następnie wyjechał do Saratowa (Rosja), gdzie był księgowym w towarzystwie akcyjnym (1914–1917) oraz zastępcą pełnomocnika rejonu pskowskiego Centralnego Komitetu Obywatelskiego w Leningradzie (1917–1918). Po powrocie do Polski przyjechał do Przasnysza, gdzie był krótko p.o. starosty (?), pracownikiem Izby Skarbowej oraz burmistrzem (19 XII 1925 – 11 XII 1928). Członek Rady Miejskiej w Przasnyszu (od 26 VI 1927 r.) W latach 1928–1931 pracował jako urzędnik magistratu w Mławie, a następnie został kierownikiem administracyjnym Instytutu Oświaty Pracowniczej w Warszawie (1931–1939). W okresie okupacji niemieckiej przebywał w Warszawie, działając w konspiracji i prowadząc własny sklep. Po zajęciu prawobrzeżnej części Warszawy przez Armię Czerwoną, we wrześniu 1944 r. przedostał się do Lublina i zgłosił do służby w resorcie spraw zagranicznych PKWN. Delegowany do dyspozycji Pełnomocnika Rządu Tymczasowego RP na Prusy Wschodnie w Białymstoku, został mianowany zastępcą głównego przedstawiciela PKWN do spraw ewakuacji ludności niepolskiej na terytorium Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej (22 IX 1944 – 31 III 1945). 9 IV 1945 r. otrzymał nominację Pełnomocnika Rządu RP na stanowisko starosty powiatu giżyckiego. Pisemną rezygnację ze stanowiska ze względów zdrowotnych złożył wojewodzie olsztyńskiemu 6 IX 1947 r. Odwołany dekretem MZO z 28 IX 1947 z dniem 31 VIII 1947 r. Członek PPS (1921–1926 i od 1944 r.). Członek WRN (od 16 X 1944 r.) oraz członek WKR PPS i przewodniczący WK TUR w Białymstoku (od 16 I 1945 r.).

pracę z PPR, otaczający się swoimi ludźmi (informacje uzyskane od tow. por. Petolca i sekretarki tam[tejszego] komitetu PPR).

Wicestarosta – wakat.